

ΤΟ ΓΑΛΑΞΕΙΔΙ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΓΑΛΑΞΕΙΔΙΩΤΩΝ

Μηνιαία Έκδοση – Ιανουάριος 2022 – Έτος 75 – Αρ. Φύλλου 777

το Γαλαξείδι

Ιδιοκτησία - Έκδοση
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΑΛΑΞΕΙΔΙΩΤΩΝ

Συντακτική Επιτροπή
ΖΩΗ ΑΡΒΑΝΙΤΟΥ-ΚΟΥΤΡΑ,
ΕΛΕΝΗ ΜΑΡΙΑΚΗ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΕΛΕΣ,
ΣΤΑΥΡΙΑΝΗ ΑΛΕΞΙΑ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΛΚΟΣ,
ΤΙΝΑ ΑΝΑΡΕΛΑΟΥ, ΚΕΛΑΥ ΠΕΤΡΑΤΖΑ,
ΗΛΙΑΣ ΚΟΥΜΠΑΡΟΥΛΗΣ, ΖΑΜΠΕΤΑ ΡΟΗ.

Γραφεία Συνδέσμου - Εφημερίδας
Καραϊσκού 111, 185 32 Πειραιάς
Τηλ. - Fax: 210 41.23.528
e-mail: syngalax@gmail.com

Αντί εορταστικής εκδήλωσης

Στους αγαπημένους μας συνδρομητές, συμπολίτες, φίλους του Συνδέσμου Γαλαξειδιωτών και της εφημερίδας του «το Γαλαξείδι» ευχόμαστε τα Χρόνια Πολλά για την εορταστική μας επέτειο, μνήμη του προστάτη μας Αγίου Ευθυμίου, που και φέτος δεν ήταν δυνατό να συνεορτάσουμε, λόγω της γνωστής πανδημίας. Με έντονες τις αναμνήσεις μας από αυτή την ημέρα, *ας ανακαλέσουμε εικόνες και πρόσωπα που έκαναν αισθητή την παρουσία τους σε βάθος χρόνου. Διατήρησαν με αγάπη και πίστη αυτή τη μακροχρόνια θρησκευτική, πολιτιστική και πατριωτική εκδήλωση, κληροδοτώντας μας τη συνέχειά της για τα επόμενα χρόνια. Η ευλογία και η βοήθεια του προστάτη μας Αγίου Ευθυμίου, του καθηγητή τής Ερήμου, *ας κατευθύνει το έργο μας και *ας μας αξιώνει να τιμάμε τη μνήμη του με αγάπη και ομοψυχία. Ευχόμαστε ειρηνικό και χαρούμενο το 2022 με υγεία και εκπλήρωση των ευγενών στόχων σας.***

Η Πρόεδρος και το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου Γαλαξειδιωτών

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Πινακίδες

Η απογραφή κατοίκων και κατοικιών έδωσε την υπενθύμιση για τοποθέτηση πινακίδων, οδών και αριθμών, που τόσο απαραίτητες αποδείχθηκαν και για την εργασία των απογραφένων.

Το αναμένουμε σύντομα.

Εορταστικά

Με περισσή ευλάβεια, συμμετείχαμε και φέτος στον εορτασμό των αγίων ημερών Χριστουγέννων, Πρωτοχρονιάς, Θεοφανίων και Αγ. Ιωάννου Προδρόμου.

Η ατμόσφαιρα οπωσδήποτε βαριά. Με περιορισμένη, λόγω Covid 19, κίνηση, καθώς και όλων των εκούσιων και ακούσιων δυσχεριών. Ο εορταστικός στολισμός μας κι αυτός λίγος και περιορισμένος. Ευτυχώς η χριστουγεννιάτικη μουσική χαροποιούσε την ατμόσφαιρα όλη μέρα, σκορπίζοντας ψυχική εορταστική των ημερών αγαλλίαση.

Ας ευχηθούμε, με τη συμμετοχή όλων μας, του χρόνου καλύτερα.

Διαρρήξεις

Το σπορ των διαρρήξεων και κλοπών στο Γαλαξείδι συνεχίζεται ανεξέλεγκτο. Οι περιοχές Αγίας Παρασκευής και Αγίου Νικολάου είναι στο στόχαστρο αυτό τον καιρό.

Αλλά και το Μοναστήρι Σωτήρος δεν έτυχε ιδιαίτερου σεβασμού. Καταστροφές στις ηλεκτρολογικές και υδραυλικές εγκαταστάσεις με κλοπές των υλικών τους, διαρρήξεις ναού και κελιών και αφαίρεση ιερών σκευών.

Λυπηρό και αναμενόμενο, εφόσον το αστυνομικό τμήμα θεώρησε η πολιτεία ότι έπρεπε να κλείσει. Πόσες φορές θα διαμαρτυρηθούμε τονίζοντας ότι το Γαλαξείδι κινδυνεύει από στερία και θάλασσα;

Πολιτεία ακούσ;

Τα καλά νέα

Στην Ιερά Μονή Σωτήρος άρχισαν οι εργασίες για την αναστήλωση τού Ιερού Ναού. Το αρχικό στάδιο είναι ερευνητικές εκσκαφές, έρευνα θεμελιών και λοιπών αρχαιολογικών ευρημάτων εντός του ναού. Ελπίζουμε ότι, ότι αρχίζει, κάποτε τελειώνει.

Ας ευχηθούμε το ταχύτερο, ώστε «εν ζωή» να αξιωθούμε να χαιρετήσουμε και την ολοκλήρωση τού έργου.

Η γιορτή των Φώτων • Κάποτε στο Γαλαξείδι...

[...] Τα Φώτα –που σ' όλα τα θαλασσινά μέρη έχουν περίσσια ομορφιά– στον τόπο μας γινόντουσαν με τέτοιο μεγαλείο κ' ευλάβεια, που αλλού δε συναντούσες.

Από την παραμονή αρχινούσε το πιλαλιτό. Ξεσηκωμός στις γειτονιές, στα σπίτια, στα σκαριά. Αύριο θα ρίξουν το Σταυρό στη θάλασσα. Το κάθε αρχοντικό, καλοσυγυρισμένο, θε να δεχτεί το αγιασμένο ράντισμα σ' όλες τις κάμαρες και σ' όλες τις γωνιές. Τα πλεούμενα, μικρά-μεγάλα, έχουν από μέρες φρεσκομπογιατιστεί, με γυαλισμένα τα μπρούντζα τους και τα πανιά πεντακάθαρα. Δεν τους μένει παρά να σκώσουνε την Ελληνική σημαία στην πρυμιά μετζάνα, στο μεσανό άλμπουρο το σινιάλο με τ' όνομα τού караβιού και στο πλωριό την παρτέντζα. Ετούτα για τα μπάρκα και τα μπαρκομπέστια, γιατί απ' το μπρίκι και κάτω η σημαία θ' ανεβεί στο κόντρα πίκι τής πρύμης, και το σινιάλο με τ' όνομα στο πλωριό άλμπουρο. Κατοπινά, θ' αραδιάσουνε τα παρδαλά σινιάλα στα σκιοινιά για να φαντάξουνε θέση όξω από το λιμάνι, στ' ανοικτά, σαν την κοπέλα που στολίζεται για να δεχτεί το πρώτο φίλημα τού διαλεκτού της. Οι νοικοκυρές πλένουν το μώλο και στρώνουν το πιο ακριβό καρπίτι που βρίσκεται στον τόπο. Δεν είναι λίγο, αύριο θάρθει ο Δεσπότης από τα Σάλωνα, ν' αγιάσει τα νερά. Όσοι θ' αγωνιστούνε, κολυμπητάδες ξακουστοί, βουτούν ξαναβουτούν, πότε χάνονται στο βυθό, πότε τους ξαναβλέπουν τρεις οργιές πιο πέρα, κι όλοι αναρωτιούνται ποιος θε νάναι ο τυχερός, κι όλοι τρεμοκαρδίζουν δίχως να το δείχνουν.

Ανήμερα πρωί-πρωί παίρνουνε θέση στις κουπαστές, στις βάρκες και στα φαροκάικα, πούναι αραδιασμένα μπρος στο μώλο. Μόλις κοντοζυγώσει η ώρα, το καμπανίδι θα ξεσηκώσει την πολιτεία, ο Δεσπότης θα πάρει το σταυρό, κ' οι παπάδες θα τον ακολουθήσουν. Κάθε χρόνο, λες κ' είτανε γραμμένο από το Θεό, ένας ήλιος ολόχρυσος, σαν το σταυρό που κρατούσε ο Δεσπότης –ατόφιο ρούσικο μάλαμα πλερωμένο από ταξιμάρηδες ναυτικούς– να στολίζει τη μέρα είτε είχε νεροποτίσει αποβραδής είτε είχε ψιλοχιονίσει. Πίσω έρχονταν ανάκατα οι ενορίτες κάθε εκκλησίας. Να οι καπετανέοι με τα ρούχα τα φράγκικα και με τις αρχοντοφαμίλιες τους κ' οι σπεριανόι με τις φουστάνελες με τα τετρακόσια λαγκιόλια, που τις είχαν από τους παππούδες τους, τις χρυσοκέντητες φέρμελες, τα τουζλούκια με τις φούντες, τα σελάχια τα σιδεροφορτωμένα και τα φέσα τους, οι φτωχοφαμελιές, πούχανε χάσει και ψυχές στη θάλασσα, πνιγμένες μες στα μαύρα, κ' οι παπάδες τού τόπου με τα ντουμάνια τους τα κοντογάλαζα και τα χρωματιστά ζουνάρια.

Τώρα, πώς γινόταν και τυχερός κάθε χρόνο έβγαίνε ο Θύμιος ο Παπάρας, ίσως νάτανε ο πιο δυνατός, ίσως νάτανε θέλημα Κυρίου. Ετούτος έπιανε θέση ψηλά στην αντένα τού καϊκιού, που καμάρωνε καταμεσίς στη θάλασσα. Είταν ένα παλικάρι απηλό ίσαμε

Θεοφάνια στην παραλία τού Γαλαξειδιού το 1917.
(φωτό Αλεξάκης, Πειραιάς)

το Θεό, ξερακιανό σαν ακρίδα, και πλιοψημένο. Από τα δώδεκά του χρόνια γευότανε την αρμύρα και τους κιντύνους τής θάλασσας, και για τούτο τον είχανε βαφτίσει Θαλασσοκουτάλα. Άφνε όλους να τσακιστούν να βρουν την πρεπούμενη θέση πάνου στα μικροπλεούμενα, κ' ενώ συνεριζόντουσαν ποιος να διώξει τον άλλο, βουτούσε μακροβούτι. Άρπαζε το σταυρό, τον έσφιγγε με τόνα του, και κολυμπώντας με τ' άλλο του, αγάλι-αγάλι έφτανε στην βάρκα που τον περίμεναν οι αρχόντοι τού τόπου. Γίνκε συνήθιο σιγά-σιγά στην πολιτεία τού Γαλαξειδιού, ο κερδισμένος τής χρονιάς νάναι ο Θύμιος ο Παπάρας. Μα κ' ετούτος ένωση τη ζωή του με τη σκόλη τού Σταυρού, έτσι που όλες οι άλλες μέρες είτανε γι' αυτόν ένα αδιάκοπο ανέβασμα για τούτη την αγιοτική μέρα. Σκέψου λοιπόν τον πόνο του και την κρυφή του πίκρα, σαν ξεμπαρκαρίσε μια χρονιά στο Γαλαξείδι λαβωμένος απ' τα θρύψαλα μιας μπάλας εκθρικής πούσκασε μέσα στον «Αβέρωφ», όταν και πάλι η Ελλάδα βαριαστέναζε και τούτος ο φτωχός έτρεξε να της δώσει βοήθεια. Τώρα, αμίλητος, με φασκιωμένο το κορμί, κείται στο κρεβάτι. Ακούει το ψαλμουδιό όξω απ' το σπίτι του, θωρεί το γιορτοφορεμένο το λαό και την παράτα απ' το παραθύρι, στο μώλο να γυαλίζουνε, σα νιόκοπα φλουριά, τα γδυμένα κορμιά, και ντύνεται στα μαύρα η ψυχή του. Ξάφνου, δίνει έναν πήδο απ' το στρώμα του, ανοίγει τα θεόρατα κανιά του, και πριν προλάβει η χήρα η μπτέρα του, που κάθεται στο προσκεφάλι του, να τον εμποδίσει, μια και δυο φτάνει στο μώλο. Σαστίζουνε στο διάβα του όσοι τον θωρούν, δειλιάζουν όσοι ξέρουνε την καταποσύνη που κατέχει, κάνουν οι ψάλτες το τερέρισμα, τρεμολυγίζει η φωνή τους απ' το φόβο, μα πριν προφτάσουν ένα λόγο να του πουν, σαλπάρει μες στην πρώτη βάρκα. Κάνει το σχέδιο τού σταυρού με το ζερβί –τ' άλλο του χέρι τόκει σε φάσκιωμα– και βουτάει την ώρα που ο Δεσπότης λείει το Εν «Ιορδάνη». Αρπάζει στον αγέρα το σταυρό, τον σφίγγει μες στη λαβωμένη σπηθουριά του, και χάνεται μαζί μ' αυτόν κάτω από τη θάλασσα...

Ετούτη τη φορά ο Θύμιος ο Παπάρας δε βγήκε με δυο απλωτές να παραδώσει το σταυρό στη βάρκα, μήτε άκουσε τα παινήματα τού κόμου. Πασχίζαν να τον συνεφέρουνε, μα τίποτα. Ο Θύμιος ο Παπάρας, λαβωμένος καθώς είτανε, και με την καρδιά του αδυνατισμένη, πέθανε ξαφνικά σαν έπεσε στη θάλασσα κ' έσφιξε το σταυρό στην αγκαλιά του. Έτσι, τού πήρανε το σταυρό από την αγκαλιά και τον σκεπάσανε με τη γαλάζια τη σημαία.

Από το βιβλίο τής Εύας Βλάμη «Γαλαξείδι, Η μοίρα μιας νατικής πολιτείας», σελ. 118-121.

ΓΑΛΑΞΕΙΔΙ ΚΑΙ ΑΠΕ

Κατά τη συζήτηση στη συνεδρίαση
της 2/12/2021 τού Κοινοτικού Συμβουλίου
Γαλαξειδίου, ο συμπολίτης κ. Κωνσταντίνος
Ζέρβας έκανε την παρακάτω παρέμβαση:

Η στροφή προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας που μας έχει επιβληθεί, πέρα από το γεγονός ότι είναι κοστοβόρα και το κόστος αυτό επιβαρύνει και τον καταναλωτή μέσω των λογαριασμών ηλεκτρικής ενέργειας, δημιουργεί και προβλήματα, όπως την αλλοίωση τού φυσικού περιβάλλοντος και την υποβάθμιση τής ποιότητας ζωής στις περιοχές που εγκαθίστανται. Είναι πλέον φανερό ότι ΑΠΕ και τουριστική αλλά και οικιστική ανάπτυξη δεν πάνε μαζί, κανείς δεν θα επενδύσει σε οποιασδήποτε μορφής τουρισμό, αλλά και κανένας δεν θα κτίσει ή θα αγοράσει εξοχική κατοικία σε περιοχές με ανεμογεννήτριες και ηλιακά πάνελ, εξαιτίας της οπτικής ρύπανσης, και όχι μόνο, που προκαλείται.

Η υποχρέωση που έχουμε να διατηρήσουμε το περιβάλλον και το ανάγλυφο της ελληνικής γης αναλλοίωτο, δηλαδή την μοναδική στο κόσμο ελληνική γεωποικιλότητα που είναι η γεωλογική κληρονομιά μας για τις επόμενες γενεές, μας κάνει να ανησυχούμε και να προβληματιζόμαστε για το έγκλημα που συντελείται, όπως κούρεμα των κορυφών των βουνών μας και καταστροφή βραχωδών σχηματισμών που είναι διατηρητέα μνημεία της φύσης.

Στο Γαλαξείδι, τώρα, στον τόπο μας, πριν καλά καλά συνέλθουμε από το ΣΟΚ που μας προκάλεσε η εξαγγελία για τοποθέτηση ανεμογεννητριών στο Ξηροτόρι, το οποίο είναι καταφύγιο άγριων θηραμάτων, ενημερωθήκαμε και για την πρόθεση να τοποθετηθούν ηλιακά πάνελ στη βορινή πλαγιά τού κάμπου τού προφήτη Ηλία, από την Αλεπού περνώντας το Βοϊδόρεμα και συνεχίζοντας προς Βουνιχώρα.

Θέλω να αναφέρω τους λόγους που με κάνουν να είμαι αντίθετος στην συγκεκριμένη αυτή επένδυση, η οποία, εάν τελικά γίνει, θα είναι, κατά την γνώμη μου, καταστροφική για τον τόπο μας, για το Γαλαξείδι, αλλά και για τα χωριά Βουνιχώρα, Πεντεόρια και Άγιοι Πάντες, που και αυτά θα υποστούν τις συνέπειες τής υποβάθμισης τής περιοχής.

Ξεκινώντας θυμίζω ότι διακαής πόθος των Γαλαξειδιωτών ήταν και είναι η ανάπτυξη τής παραλίας τού προφήτη Ηλία που θα δώσει ώθηση στην περιοχή για τουριστική αλλά και ήπιας μορφής οικιστική ανάπτυξη εξοχικών κατοικιών, κάτι που, αν υλοποιηθεί η εγκατάσταση των πάνελ, το ξεχνάμε.

Στο σημείο που θέλουν να βάλουν τα πάνελ υπήρχε δάσος βελανιδιάς από την αρχαιότητα, (κάποια δέντρα υπάρχουν ακόμα ορατά από το δρόμο), το οποίο έκαψαν οι Τούρκοι στην επανάσταση του 1821, για να μην έχουν ξυλεία οι Γαλαξειδιώτες και φτιάχνουν καράβια. Τα τελευταία χρόνια, από την πλευρά πάνω από το Βοϊδόρεμα έχει αρχίσει και δημιουργείται πάλι.

Στην συγκεκριμένη περιοχή υπάρχουν επτά δολίνες, γνωστές και ως δρεποί ή βερδεποί, (σπήλαια που έχει καταρρεύσει η οροφή τους) μοναδικά μνημεία τής φύσης που σε συνδυασμό και με το Βοϊδόρεμα, ένα καταπληκτικό φαράγγι που ξεκινά από την Τριταία και καταλήγει στον κάμπο τού προφήτη Ηλία, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί Γεώτοπος, να προστατεύεται και να συμβάλλει έτσι στην οικονομική δραστηριότητα τής περιοχής αλλά και στη διατήρηση τής πολιτιστικής-γεωλογικής κληρονομιάς.

Από αρχαιολογικής πλευράς υπάρχει η οχυρωμένη ακρόπολη τού Αλαφοκάρτο στην κορυφή τού υψώματος πάνω από τον κάμπο τού προφήτη Ηλία, στο δε κάμπο ερείπια πύργου σε περιοχή όπου δείχνει ότι ήταν αρχαίο στάδιο και ίχνη οικισμού.

Κλείνοντας θέλω να απευθυνθώ στους κατοίκους τού Γαλαξειδίου, των γειτονικών κοινοτήτων και όχι μόνο, λέγοντας ότι με τα μνημόνια που έχουν υπογραφεί έχει υποθηκευτεί η ελληνική γη στους ξένους, και έχουν όλα τα νομικά μέσα να προχωρήσουν στα σχέδια τους, και το μόνο μέσο που έχουμε, για να το αποτρέψουμε είναι οι κινητοποιήσεις των κατοίκων, οι οποίες, εάν έχουν και την στήριξη ή ακόμα καλύτερα, εάν συντονίζονται από την Δημοτική Αρχή, τότε έχουμε πολλές πιθανότητες να κερδίσουμε και να αποδείξουμε ότι στα μνημόνια και στο ξεπούλημα τής Ελλάδας δεν συμπεριλαμβάνονται και οι κάτοικοι αυτής!

Ζέρβας Κωνσταντίνος
«Η Ώρα της Φωκιάδας»
Δεκέμβριος 2021

Κωνσταντίνος Σάθας Ο αφοσιωμένος στην Πατρίδα ιστορικός

Ο Κωνσταντίνος Σάθας (1842-1914), Γαλαξειδιώτης στην καταγωγή, είναι ο «αφοσιωμένος πολυγραφώτατος, ερευνητικώτατος και εμβριθέστατος φυσιοδίφης» τής Ελλάδος, όπως επιγραμματικά τον χαρακτηρίζει ο εξάιρετος ιστορικός Τάσος Γριτσόπουλος (Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, Τόμος 10ος, στηλ. 1117-1119). Επί μία πενήνταετία ο Σάθας αναλώθηκε στην αποκάλυψη μιας εξόχου εποχής τής Ελληνικής Ιστορίας, εντός της οποίας κυοφορήθηκε η μεγάλη Επανάσταση τού 1821 και κερδίστηκε η ελευθερία του Έθνους. Γράφει στην ίδια σελίδα ο Γριτσόπουλος: «Το όνομα τού Κ. Σάθα εις την ιστορικήν έρευναν καταλαμβάνει θέσιν σπουδαίαν διά το πολύ και πρωτότυπον υλικόν, που περισυνέλεξε και εξέδωκε με πολλάς στερήσεις και υγιάν των οφθαλμών του όχι σταθεράν... Επομένως πρόκειται διά χαλκέντερον ερευνητήν».

Ο διατελέσας πρόεδρος τής Δημοκρατίας Κων. Τσάτσος, ανιψιός τού Κ. Σάθα εκ μητρός, σημειώνει: «Ησχολήθη εκ των πρώτων με την σκοτεινήν αυτήν περίοδον τής ιστορίας τού Έθνους (Σημ. γρ. Την Τουρκοκρατία) και έφερε πρώτος εις φως ανεκτιμήτου αξίας κείμενα και σημαντικά γεγονότα... Απέθανε εις Παρισίους πτωχός και εγκαταλελειμμένος, με την πικρίαν ότι δεν εβοηθήθη εις το εκδοτικόν του έργον». (Πρόλογος Κων. Τσάτσου εις βιβλίο Κων. Σάθα «Τουρκοκρατούμενη Ελλάς», Τόμος πρώτος, Εκδ. Οργ. Λιβάνη, Αθήνα, 1995, σελ. 11-12).

Το πλείστον μέρος τού βίου του ο Σάθας το πέρασε στις βιβλιοθήκες τής Βενετίας, των Παρισίων, των Αθηνών και των Πατριαρχείων τής Ανατολής.

Στο βιβλίο του «Τουρκοκρατούμενη Ελλάς» (1η Εκδ. τέκνων Αν. Κορομηλά, Αθήνησι, 1869) με εμπειριστατωμένο και τεκμηριωμένο τρόπο περιγράφει το πώς οι Έλληνες από της ημέρας τής Αλώσεως τής Βασιλεύουσας αγωνίσθηκαν να διατηρήσουν την ταυτότητά τους και να αποτινάξουν τον ζυγό τής τυραννίας. Γράφει στον πρόλογο (τον ονομάζει «Είδηση») του εν λόγω έργου ότι οι Έλληνες που διεσπάρησαν στην Δυτική Ευρώπη αποδείχθηκαν «στοιχεία ζωτικά, έκαστον των οποίων έφεραν εντός αυτού ολόκληρον το έθνος» και «το τέως μυκτηριζόμενον όνομα τού Βυζαντινού Γρακύλου εθαυμάσθη υπό της Ευρώπης, την οποίαν εξεπαίδευσεν και της οποίας τους στρατούς ωδήγησεν εις τα πεδία των νικών». Γράφει και για τον Έλληνισμό, που έμεινε στην υπό τυραννία πατρίδα, «αμέσως ανακύνσας και επί των ορέων κατασκηνώσας κατά τον μέγαν εκείνον και πολυχρόνιον κλύδωνα ηνδρούτο διωκόμενος και εναλλάξ νικών και νικώμενος παρθένος διετηρήθη, ως οι διασώσαντες αυτόν παρθενικοί βράχοι» (Σελ. α' και β').

Για όλη αυτή τη δράση τού Έθνους τονίζει ο Σάθας, στην ίδια «Είδηση»: «Υπέρ πίστεως και πατρίδος ηγωνίσθη το έθνος. Διά του σταυρού και της ρομφαίας απέκτησε την ελευθερίαν. Οι μάρτυρες τής ορθοδόξου πίστεως και οι αρεμιάνιοι του εθνισμού πρόμαχοι εισίν οι δίδυμοι τής ελληνικής ελευθερίας αστέρες» (Σελ. β').

Γράφει και κάτι πολύ επίκαιρο σήμερα ο Σάθας: «Η Δύση με την Άλωση είδε να εκπληρώνεται ο σκοπός, τον οποίο «από εξακοσίων ετών λυσσώδώς επεδίωκεν» (Σελ. 1). Αλλά η χαρά της εκείνη ήταν στιγμιαία, διότι οι Φράγκοι αμέσως έκπληκτοι είδαν ότι οι Τούρκοι εξ ίσου θεωρούσαν εχθρούς και τους λατρεύοντας τον Χριστόν και τους ασπαζομένους τα σανδάλια του θεωρουμένου διαδόχου τού αλιέως (Απ. Πέτρου). Και σήμερα στη Δύση κάποιον δεν θέλουν να καταλάβουν ότι οι προκλήσεις των Τούρκων σε βάρος τής Ελλάδος και της Κύπρου αφορούν άμεσα και τους ίδιους.

Η επίμοχθη εργασία τού Σάθα στη Βενετία, από το 1872 έως το 1894, στη Μαρκανή βιβλιοθήκη και σε αυτή της ενορίας τού Αγ. Γεωργίου των Ελλήνων, απέδωσε την έκδοση τής επτάτομης «Μεσαιωνικής Βιβλιοθήκης». Αυτή περιέχει συλλογή βυζαντινών και μεταβυζαντινών κειμένων, μετά εισαγωγών και υπομνημάτων. Σημαντικό για την κατανόηση τής εποποιίας των Ελλήνων για να φθάσουν στην Επανάσταση τού 1821 είναι το άνω των χιλίων σελίδων σύγγραμμά του «Βιογραφία των εν τοις γράμμασι διαλαμψάντων Ελλήνων (1453 – 1821)» (Εν Αθήναις, Τυπ. Τέκνων Ανδρ. Κορομηλά, 1868). Στο εν λόγω πόνημά καταγράφει 1315 διδασκάλους τού Γένους, από τους οποίους οι 365 τον 18ο αιώνα. Σχεδόν όλοι τους είναι κληρικοί, ή λαϊκοί πιστά μέλη τής Ορθοδόξου Εκκλησίας (Βλ. σχ. Γ.Ν. Παπαθανασόπουλου «Ο Διαφωτισμός και ο Ελληνισμός», Εκδ. «Τήνος», Αθήνα, 2019, σελ. 28-29).

Ο Σάθας ζει στην εποχή, που πολλοί μορφωμένοι Έλληνες επηρεάζονται από το μίσος τού Κοραή προς τον άνω της χιλιετίας διατηρηθέντα Βυζαντινό πολιτισμό. Ο ίδιος δεν έμεινε ανεπηρέαστος. Στην εργασία του «Έλληνες στρατιώται εν τη Δύσει και αναγέννησις τής Ελληνικής τακτικής» γράφει ότι υπήρχε αντίθεση μεταξύ Βυζαντίου και Ελλήνων, λες και οι Έλληνες δεν ήσαν το Βυζάντιο. Στη συνέχεια απεναντίας αναφέρει: «Η αληθής αναγέννησις του ελληνικού έθνους άρχεται από της ιδρύσεως (Σημ. γρ. Αμέσως μετά την Άλωση) των πρώτων εν Ελλάδι σχολείων, εν οίς παραδόξως βλέπομεν αυτούς τους καλογήρους διδασκάλους, εμπνέοντας εις τους ακροατάς των ίσην προς την πατρίδα και την πίστιν αγάπην. Εν ονόματι του Λεωνίδα και του Χριστού πίπτουσιν εν Θερμοπύλαις δύο καλόγηροι, ο Διάκος και ο Σαλώνων Ησαΐας...» (Περ/κό «ΕΣΤΙΑ», τόμος ΙΘ' -2/6/1885 και Τόμος Κ' -8/9/1885, Ανατύπωση Βιβλ. Διονυσίου Νότη Καραβία, Αθήνα, 1986, σελ. 40).

Ως έντιμη προσωπικότητα ο Σάθας διχάζεται ανάμεσα στα όσα γράφει αβασάνιστα ο Κοραής και σε όσα ο ίδιος ανακαλύπτει στην μακροχρόνια ιστορική έρευνά του. Ένα παράδειγμα: Στη μελέτη για τους στρατιώτες στη Δύση γράφει πως στα μέσα τού 15ου αιώνα στην Βενετία υπήρχαν αρκετές χιλιάδες Έλληνες, που ζούσαν «περιφρονούμενοι ως σχισματικοί και αναγκαζόμενοι να φοιτώσι εις τους καθολικούς ναούς. Ούτε τα πτώματα των νεκρών εσέβετο ο φανατικός παπικός κλήρος, όστις ελάμβανε μεν χρήματα, όπως τοις χορηγήσει ταφήν, αλλά μετ' ολίγον τους εξέθαπτε και τους έρριπτε εις την θάλασσαν». Τότε οι υπηρετούντες στον ενετικό στρατό άνδρες υπέβαλαν στο συμβούλιο των Δέκα αναφορά, με την οποία ζήτησαν να επιτραπεί στο ελληνικό γένος να κατασκευασθεί ναός στο όνομα τού προστάτη τους Αγίου Γεωργίου. Το αίτημα έγινε δεκτό και έκτοτε οι Έλληνες στη Βενετία έχουν το Ναό τους. Η αναφορά των Ελλήνων στρατιωτών άρχισε έτσι: «Έκαστος πιστός χριστιανός χρεωσεί να προτιμά παντός άλλου την αγίαν θρησκείαν, θεραπεύων ταύτην πάση δυνάμει και επιμελεία, ως αρχήν και θεμέλιον πάσης πράξεως και οδηγόν προς το ποθητόν τέλος τής μακαριότητος» (Αυτ. σελ. 247-249).

Όπως συμβαίνει με πολλούς λογίους, που προσέφεραν πολλά στην Πατρίδα, έτσι και ο Κων. Σάθας και το σπουδαίο έργο του έχουν αποθάνει στη μνήμη των περισσότερων Ελλήνων. Ακόμη και των Γαλαξειδιωτών, των απογόνων τής ιδιαίτερης Πατρίδος του. Για το Γαλαξείδι εξέδωσε, με δική του επιμέλεια, το 1865 ένα από τα σημαντικότερα μεταβυζαντινά κείμενα, με τον τίτλο «Το χρονικό τού Γαλαξειδίου», γραμμένο το 1703 από τον ιερομόναχο Ευθύμιο (Πενταγιάτη) στη μονή τού Σωτήρος Χριστού, στο Γαλαξείδι.

Γιώργος Ν. Παπαθανασόπουλος

Ο Δήμαρχος Δελφών Παναγιώτης Ταγκαλής στην ειδική συνεδρίαση τής Επιτροπής Περιφερειών για τα αντισταθμιστικά μέτρα

A. Ζητήματα Δελφικού Τοπίου

1. Το τμήμα του Δήμου Δελφών, που κατά κύριο λόγο περιλαμβάνει τις Δημοτικές ενότητες Άμφισσας-Γτέας-Δελφών και Γαλαξειδίου, εμπίπτει στις ζώνες προστασίας του Αρχαιολογικού χώρου των Δελφών, στο λεγόμενο «Δελφικό Τοπίο» για το οποίο θεσπίστηκαν σημαντικοί περιορισμοί με την απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού με αριθμό ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/ΑΙ/Φ10/13624/725/27-03-1991 “Καθορισμός ζωνών προστασίας αρχαιολογικού χώρου Δελφών και ευρύτερου Δελφικού Τοπίου” (ΦΕΚ 259/Β’/25-04-1991), η οποία εκδόθηκε ύστερα από τις ομόφωνες γνωμοδοτήσεις του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, όπως διατυπώθηκαν στην αρ. 20/90, 37/90 8/91 συνεδρίες του. Με τις αποφάσεις υπ’ αριθμ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/ΑΙ/Φ43/39267/1932 (ΦΕΚ 133/Α.Α.Π./27.04.2012) & ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/ΑΙ/Φ43/ 35829/1801 (ΦΕΚ 147 Α.Α.Π./ 02.05.2012) εγκρίθηκε η τελευταία τροποποίηση των ζωνών του μείζονος σημασίας κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου των Δελφών και του ευρύτερου Δελφικού Τοπίου, ανακαθορίστηκαν τα όρια των Ζωνών Α’ και Β’ Προστασίας του Αρχαιολογικού Χώρου των Δελφών και του ευρύτερου Δελφικού Τοπίου και ειδικά με την δεύτερη απόφαση αυστηροποιήθηκαν και διευρύνθηκαν οι απαγορεύσεις για την Προστασία του Αρχαιολογικού Χώρου των Δελφών και του ευρύτερου Δελφικού Τοπίου, προκειμένου να προληφθεί η αισθητική υποβάθμιση του πολιτιστικού τοπίου, και επιβλήθηκαν νέοι όροι για την εκτέλεση έργων. Συνοπτικά αναφέρω ότι χωρίζεται σε δύο ζώνες: α) Ζώνη Α, αδόμητη απολύτου προστασίας β) Ζώνη Β, με μεγάλη αρτιότητα και εξαιρετικά χαμηλή δόμηση. Η περιοχή καλύπτεται από έναν από τους μεγαλύτερους ελαιώνες που χαρακτηρίζεται από τα υπεραιώνια ελαιόδεντρα, ο οποίος αποτελεί συστατικό και αναπόσπαστο στοιχείο του περιβάλλοντος του αρχαιολογικού χώρου των Δελφών, είναι προστατευόμενος και οι ελαιοκαλλιεργητές δεν έχουν δικαίωμα να επέμβουν στη γη τους, παρά μόνο για την καλλιέργεια τής ελιάς λόγω του Δελφικού Τοπίου και των σχετικών αρχαιολογικών περιορισμών (πρόκειται για υποχρεωτική μονοκαλλιέργεια). 3. Τμήμα τής περιοχής προστασίας του Αρχαιολογικού χώρου των Δελφών, αλλά και το μεγαλύτερο τμήμα του Δήμου μας, καλύπτεται από δεσμεύσεις του Ευρωπαϊκού οικολογικού δικτύου ζωνών προστασίας τής φύσης, Natura 2000, που έχει ως στόχο να διασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη διατήρηση των πιο πολύτιμων και των πλέον απειλούμενων ειδών και ενδιαιτημάτων τής. 4. Τμήμα τής περιοχής προστασίας του Αρχαιολογικού χώρου των Δελφών, αλλά και το μεγαλύτερο τμήμα του Δήμου μας, καλύπτεται από μεταλλευτικές ζώνες, λόγω του ορυκτού πλούτου τής περιοχής. Η Εθνική Πολιτική για το στρατηγικό σχεδιασμό και την εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου, άλλωστε, τη θέτει σε υψηλό επίπεδο αφού αναγνωρίζει την σημασία των Ορυκτών Πρώτων Υλών για την πρόοδο, την διασφάλιση ενός υψηλού βιοτικού επιπέδου, τη δημιουργία ανταγωνιστικής περιφερειακής οικονομίας και νέων θέσεων απασχόλησης. Οφείλουμε να σημειώσουμε ότι η μεταλλεία στην περιοχή μας ευρίσκεται σε φθίνουσα πορεία.

B. Δεσμεύσεις

Οι παραπάνω δεσμεύσεις, οι οποίες είναι επιβεβλημένες για ύψιστους λόγους δημοσίου συμφέροντος, έχουν δημιουργήσει εδώ και πολλές δεκαετίες, πολλά και σημαντικά προβλήματα και συγκεκριμένα:

1. Στέρησαν την εξεύρεση φτηνής γης για κατοικία, αφού οι επεκτάσεις των σχεδίων πόλεων ήταν δύσκολες λόγω εγκρίσεων, εξαιρετικά χρονοβόρες και πρακτικά αδύνατες (εκκρεμούν ακόμη άνω των 20 ετών).
2. Στέρησαν την επιχειρηματικότητα, αφού δεν δόθηκε διέξοδος έγκαιρα στις επιχειρήσεις να μεταστεγαστούν σε νόμιμα χωροθετημένες βιοτεχνικές περιοχές. Δημιουργήθηκε το Βιοτεχνικό πάρκο στην περιοχή τής Άμφισσας, με δεκαπέντε χρόνια καθυστέρηση από τη θέσπιση των ζωνών προστασίας του Αρχαιολογικού χώρου των Δελφών, με χαμηλούς όρους δόμησης, που το καθιστούν ακριβό, μη ελκυστικό (ακόμη είναι μονοψήφιος ο αριθμός των επιχειρήσεων).
3. Στέρησαν την εκτός σχεδίου δόμηση, λόγω μη καθορισμού των απαραίτητων χρήσεων γης.
4. Στέρησαν την καλύτερη εκμετάλλευση του Παραδοσιακού Ελαιώνα (αδυναμία δυνατότητα κατασκευής αγροτικών αποθηκών για τους καλλιεργητές, κατασκευής σύγχρονων ελαιοτριβείων και διαχείρισης επανάχρησης των αποβλήτων τους κ.λ.π.)
5. Στέρησαν την επέκταση των Τουριστικών μονάδων και συνεδριακού Τουρισμού, τη στιγμή που για τους Δελφούς – οι οποίοι συνδέθηκαν με το θεσμό τής αμφικτυονίας από την Αρχαιότητα και σήμερα φιλοξενούν ένα από τα μεγαλύτερα Οικονομικά φόρουμ- κρίνεται αντικειμενικά, απολύτως αναγκαίο.
6. Οι τρεις οδικές προσβάσεις –με την Αθήνα, με το κέντρο τής Περιφέρειάς μας, τη Λαμία και με την Πάτρα– είναι κακές, με αποτέλεσμα οι Δελφοί, αλλά και ολόκληρος ο Δήμος μας να είναι ουσιαστικά απομονωμένος στο κέντρο τής Ελλάδας.

Αποτέλεσμα των ανωτέρω, είναι η διεύρυνση των ανισοτήτων (αποκλεισμός, έλλειψη προοπτικών,

ανεργία, Οικονομικός μαρασμός). Η ανισότητα υπονομεύει επίσης την κοινωνική δικαιοσύνη. Θέλω να γνωρίζετε ότι οι πολίτες που ζούμε σε αυτές τις περιοχές με όλες αυτές τις δεσμεύσεις, αισθανόμαστε πολλά χρόνια αδικημένοι και θα αγωνιστούμε για την υποστήριξη των δικαίων αιτημάτων μας.

Γ. Υπάρχουν λύσεις.

Η νέα χωροταξική μεταρρύθμιση που προχωράει η κυβέρνηση με τα Τοπικά Χωρικά Σχέδια (ΤΧΣ), μπορεί να συμβάλει.

Το σύστημα φόρων και παροχών είναι ο βασικός μοχλός πολιτικής για την αντιμετώπιση τής εισοδηματικής ανισότητας.

Η επένδυση στην εκπαίδευση και τις δεξιότητες αποτελεί βασικό εργαλείο πολιτικής για τη μείωση τής ανισότητας και την προαγωγή ίσων ευκαιριών.

Σημαντικό ρόλο μπορούν να διαδραματίσουν οι επενδύσεις σε έργα υποδομής, στις μεταφορές και στην πρόσβαση στον ψηφιακό κόσμο.

Η στήριξη τού πρωτογενή τομέα μπορεί να συμβάλει (μελέτη τής Πυρασφάλειας τού Ελαιώνα για την προστασία τού Πολιτιστικού πλούτου, σχεδιασμός από το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης “working farmers camps” στον Δελφικό ελαιώνα, διασύνδεση με το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο και άλλους σημαντικούς φορείς, για την ανάδειξη τού ελαιόλαδου και συσχετίση με την υγεία ως φαρμακευτικό προϊόν, συμμετοχή σε προγράμματα περιβαλλοντικής προστασίας και βιωσιμότητας κ.λ.π.).

Η θέσπιση μέτρων για τα ακίνητα που δεσμεύονται χωρίς να απαλλοτριώνονται, διαμέσου τής Τράπεζας γης, που σύμφωνα με τις εξαγγελίες θα θεσμοθετηθεί.

Δ. Η άρση τής ανισότητας

Η άρση τής ανισότητας αποτελεί Ευρωπαϊκή πολιτική, ενώ η διαχείρισή της συνιστά πολυδιάστατη πρόκληση. Σκοπός τής παρούσας εισήγησης είναι η παρουσίαση των δύο βασικών διαστάσεων τής πρόκλησης που συνιστά η ανισότητα: τής εισοδηματικής ανισότητας και τής ανισότητας των ευκαιριών.

Θα πρέπει να αξιολογηθεί και μια Τρίτη διάσταση, ο έμμεσος δείκτης μέτρησης ευκαιριών των νέων. Δεδομένου ότι η κατάσταση ενός ατόμου είναι συνάρτηση των επιλογών του και τής τύχης που είχε κατά τη διάρκεια τής ζωής του, μπορεί να υποθεθεί ότι, για τα άτομα νεότερης ηλικίας, η παρατηρούμενη ευημερία συνδέεται λιγότερο με τις επιλογές των ατόμων και περισσότερο με τις ευκαιρίες που τους δόθηκαν.

Είναι ιδιαίτερος σημαντικό, για όλους όσους ζούμε σε αυτό τον ευλογημένο τόπο, να αναγνωρίσει η Ελληνική Πολιτεία τις συνέπειες για όλους μας, όλων αυτών των επιβεβλημένων δεσμεύσεων.

Είναι σημαντικό να κατανοήσει ότι θα πρέπει να υπάρξει άρση τής ανισότητας το οποίο θα προκύψει διαμέσου μιας επιτροπής, η οποία θα διερευνήσει όλες τις παραμέτρους και θα υποβάλει προτάσεις.

Ευχαριστώ το Βουλευτή Φωκίδας κ. Ιωάννη Μπούγα για την πρωτοβουλία που έλαβε για πρώτη φορά στα χρονικά για τη διεκδίκηση αντισταθμιστικών για το Δήμο μας και την πρόσκληση να υποβάλω τις προτάσεις μας στην Επιτροπή.

<p>ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ στα γραφεία του Συνδέσμου και ηλεκτρονικά στους συμβούλους Αλεξία Ρούλη: stavalexia@yahoo.gr Ανδρέαδου Τίνα: tandreadou@betaplan.gr Τσελέ Δημήτριο: dtseles@gmail.com Χάλκο Γιώργο: ghalko@otenet.gr Πετρατζά Κέλλυ: kalliope.petratza@hotmail.gr Κουμπάρουλη Ηλία: ikoumparoulis@hotmail.com</p>	<p>το Ψαλαξείδι ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΓΑΛΑΞΕΙΔΙΩΤΩΝ ΓΡΑΦΕΙΑ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ Καραϊσκού 111, 185 32 Πειραιάς Τηλ.: 210 41.23.528 & 210 41.72.377 Fax: 210 41.23.528 e-mail: syngalax@gmail.com</p>	<p>ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ MONTAZ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ [βιβλιοτεχνία] Ζωοδ. Πηγής 52Α, Εξάρχεια Τηλ. 210 38.01.844 e-mail: design@vivliotechnia.gr</p> <p>ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΡΙΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ: Λαμπρινή Ρέκκα Επιστολές και χειρόγραφα, απο- στελλόμενα προς την Εφημερίδα και το Σύνδεσμο, για δημοσίευση δεν επιστρέφονται.</p>
--	---	---

<p>ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ (Εφημερίδας και Συνδέσμου) Εσωτερικού ετήσια 25 ΕΥΡΩ Εξωτ. ετήσια \$ ΗΠΑ 50 ΝΠΔΔ, Τραπεζών 50 ΕΥΡΩ Δημοσιεύσεις & Διαφημίσεις για κάθε στίχο 2 ΕΥΡΩ</p> <p>Τιμή φύλλου 1 ευρώ</p> <p>ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ Ελένη Μαρδάκη Καραϊσκού 111, 185 32 Πειραιάς</p>	<p>ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ IBAN: GR 540110358000035829610837</p> <p>ALPHA IBAN: GR 6001401250125002002025916 BIC: CRBAGRAA</p> <p>Κατά την κατάθεση τής συνδρομής σας ηλεκτρονικά παρακαλείσθε να αναγράφετε μόνο το ονοματεπώνυμό σας ως αιτιολογία. Σε περίπτωση παράλειψης, αποστειλάτε e-mail στο syngalax@gmail.com</p>
--	---

Χριστούγεννα στο Γαλαξίδι

ΦΩΤΟ: ΗΛΙΑΣ ΜΑΣΣΑΡΟΣ

ΜΕ ΥΓΕΙΑ - ΑΓΑΠΗ - ΥΠΟΜΟΝΗ ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ 2022

«ΕΦΡΑΙΝΟΥ ΕΦ'Ω ΠΑΡΕΙ»

Πολλά κι αντίθετα μαζί ορίζουν τη ζωή μας. Χαρές και λύπες, όνειρα κι απαντοχές κι ελπίδα. Κι οι προσδοκίες που καλά κρύβονται στην ψυχή μας, φως - και - σκιά εναλλάσσονται σε κάθε της σελίδα.

Περνάμε εμείς κι η βιοτή. Ο χρόνος θα μας πάρει. Όμως, να χαίρεσαι γι' αυτά που πάντα έχεις κοντά σου! Όλα όσα αγάπησε πολύ η ψυχή και η καρδιά σου! Σοφά το λέγαν οι παλιοί: «ΕΥΦΡΑΙΝΟΥ ΕΦ'Ω ΠΑΡΕΙ».*

*Ανάγλυφη επιγραφή σε γυάλινο αγγείο ρωμαϊκών χρόνων, που εκτίθεται στο Ναυτικό και Ιστορικό Μουσείο Γαλαξειδίου (= Να είσαι ευχαριστημένος με όσα έχεις δίπλα σου - Να αρκείσαι σε ό,τι έχεις). Ο ρηματικός τύπος πάρει προέρχεται από το ρήμα πάρειμι (β' πρόσωπο ενικού, οριστικής ενεστώτος).

Γεωργία Εμμ. Χατζή

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Χριστουγεννιάτικες μέρες

Μπαίνοντας ο Δεκέμβριος νιώθουμε ότι άρχισαν οι Χριστουγεννιάτικες μέρες. Αγία Βαρβάρας γέννηση, Άι Σάββα και Άι Νικόλα. Έντονα τα προεόρτια του προστάτη των ναυτικών μας, του πολιούχου της πόλης μας. Πανηγυρικά τιμάμε τη μνήμη του, εορταστικά ετοιμάζουμε τα σπίτια μας, για να γιορτάσουμε τους εορτάζοντες, ανοίγοντας και τα δυο φύλλα της εξόπορτας. Μέρμινα για τ' απαιτούμενα στα νοικοκυριά τέτοιες μέρες, φροντίδα να μαζέψουμε τα λουλούδια, για το στόλισμα της Μεγάλης Εικόνας του Αγίου της εγκράτειας, κατά το τροπάριο Διδασκάλου.

Ίδιες ήταν και στα σχολεία μας οι ετοιμασίες για την προσέλευση των μαθητών στην πρωινή θεία λειτουργία και στην εν συνεχεία λιτάνευση της Ιεράς Εικόνας, διά της περιφοράς της με τιμητική τού Ναυτικού αντιπροσωπεία. Οι δεήσεις στα τέσσερα κεντρικά σημεία τού Γαλαξειδίου και τέλος η επιστροφή στον Άγιο Νικόλαο σφράγιζε το τελετουργικό τής πάνδημης εορταστικής εορτής.

Όλες οι επόμενες μέρες ήταν χρόνος με προετοιμασίες. Καθαριότητα σπιτιών και δρόμων, ψώνια, χριστουγεννιάτικες κουλούρες, ψωμιά και πολλά γλυκά τού ταπιού, με κορυφαίο το μακλαβά τής Πρωτοχρονιάς. Πρωτοχρονιά με τριάντα ένα στα σπίτια και κορώνα-γράμμα-τα, **στριφτό** στα σοκάκια.

Ο **Αγιασμός των Φώτων** και την επόμενη η θεία λειτουργία στον ναό τού Αγίου Ιωάννη τού Προδρόμου έδινε πανηγυρικό τέλος στο Δωδεκαήμερο. Μπορούμε να ξεχάσουμε στη λόντσα τής εκκλησίας τού τιμώμενου Αγίου, της μικρής εκκλησίας μας, τη θρησκευτική μεγαλοπρέπεια; Δεξιά τής εισόδου το τραπεζάκι με το μεγάλο ασημένιο δίσκο, που ανάμεσα σε βασιλικό ο ιερέας είχε εναποθέσει τον Τίμιο Σταυρό, που οι λεβέντες μας, χωρίς να φοβούνται τα κρύα νερά τής αγοράς, είχαν πιάσει στη θάλασσα μετά την τρίτη επανάληψη τού «Εν Ιορδάνη βαπτίζομένου σου Κύριε...»; Στο εορταστικό τού χώρου αυτού είχε τοποθετηθεί προσκνητάρι με την εικόνα τού εορταζόμενου Αγίου. Ωστε, συγχρόνως, είχαμε τον ασπασμό αυτών που στην ανάδυσή του δεν είχαν προφθάσει. Το πέραςμα τού χρόνου και η επέλαση τού κορωνοϊού, άλλαξαν κι εδώ τα σχέδια. Επειδή όμως η επιστροφή στην κανονικότητα δεν πρέπει να μας στερήσει τα ωραία μας έθιμα, ας επανέλθουμε στις παραδόσεις των ημερών που και θρησκευτικές και κοινωνικές αλλά και πολιτιστικές είναι. Μακάρι να ξαναδούμε τον ιερέα μας να έρχεται στο σπίτι μας την παραμονή των Θεοφανίων ν' αγιάσει με τον Μεγάλο Αγιασμό εμάς και τους χόρους μας.

Αλίμονο, αν ξεχάσουμε τα έθιμα και τις παραδόσεις μας!

Ο Covid 19 πιθανόν κι αυτός να συμμετέχει ενεργά στον αποπροσανατολισμό μας. Δυστυχώς, ο κίνδυνός του για μικρούς και μεγάλους δεν άφησε άθρωτους και τους δικούς μας νέους. Ας συνεισθούν κι απ' αυτά τα ολέθρια αποτελέσματα.

Σας κούρασα ίσως με αναμνήσεις των ημερών, σχολιάζοντας την επικαιρότητα, που ίσως η επισήμανσή τους να βοηθήσει στην επαναφορά τους.

Ευτυχισμένος, με υγεία και κατεύθυνση σε κάθε καλό, ο καινούριος χρόνος. Ο κορωνοϊός πλήττει και φέτος τον εορτασμό τού προστάτη Αγίου τού Συνδέσμου μας, καθηγητή τής Ερήμου, Αγίου Ευθυμίου. Και μας στερεί τη γαλαξειδιώτικη μας μεγάλη συνάντηση. Χρόνος είναι, θα περάσει.

Γαλαξίδι, Ιανουάριος 2022
Ζωή Αρβανίτου-Κούτρα

Η ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΤΟΥ «ΑΜΙΛΗΤΟΥ ΝΕΡΟΥ» ΣΤΟ ΓΑΛΑΞΙΔΙ

Ένα παλιό γαλαξειδιώτικο έθιμο, του «Αμίλητου Νερού τής Πρωτοχρονιάς», προσπάθησε να αναβιώσει εφέτος το Σωματείο «Παναγία Γάλαξα η Θαλασσοκρατούσα». Το θυμόμαστε ακόμη από τα παιδικά μας χρόνια, όταν αμέσως μετά την αλλαγή τού χρόνου, ξεκινούσαμε από τα σπίτια μας, όλοι μαζί, αμίλητοι με γλυκά και με μια κανάτα στο χέρι για το «έξω πηγάδι». Εκεί συναντούσαμε και άλλους συντοπίτες. Αμίλητοι βγάλαμε το νερό, πλέναμε το πρόσωπό μας και ανταλλάσσαμε τα γλυκά μαζί με ευχές για την καλή χρονιά.

Επιστρέφοντας στα σπίτια μας, ρίχναμε λίγο από το αμίλητο νερό στην εξωτερική πόρτα και σπάζαμε το ρόδι για το καλό τής χρονιάς.

Κάθε γειτονιά πήγαινε στο πλησιέστερο πηγάδι, όπως στο «αλμυροπήγαδο», στο πηγάδι τής «ρήχης» κλπ.

Το Σωματείο μας, λόγω της μεγάλης εξάπλωσης τού κορωνοϊού, ακύρωσε επίσημα την πραγματοποίηση τού εθίμου αυτού, που είχε προγραμματίσει να

γίνει στη «Βρύση τής Φιλίας» στην περιοχή τού Λάκου Γαλαξειδίου. Παρ' όλα αυτά, για να γίνει μια καλή αρχή μετά από τόσα χρόνια λησμονιάς τού εθίμου, 15 περίπου άτομα πήγαν στη βρύση, πήραν το «αμίλητο νερό» με το φλουρί τού «2022» που είχε ετοιμάσει το Σωματείο και αντάλλαξαν ευχές με γλυκά και ρακί.

Του χρόνου την Πρωτοχρονιά, πρώτα ο Θεός και, αφού έχουμε απαλαχθεί από αυτή την πανδημία, το Σωματείο θα προγραμματίσει επίσημα την αναβίωση αυτού τού ωραίου εθίμου, στη «Βρύση τής Παναγίας Γάλαξας», που βρίσκεται στην «Πέρα Πάντα», μπροστά από το ιστορικό πηγάδι τής «Ρήχης», από το οποίο έπαιρναν το αμίλητο νερό όλα τα γαλαξειδιώτικα σπίτια τής παραλίας.

Χρόνια Πολλά και Καλή Χρονιά με Υγεία, Ειρήνη, Αγάπη, Ευημερία και Ευτυχία.

Λουκάς Γκούλας

Συνέχεια από το προηγούμενο φύλλο

Εσπερίδα «Θα κάμωμεν το πρέπον»

Στοιχεία για τους πρώτους μήνες τής Επανάστασης στο Γαλαξείδι, μέσα από έγγραφα τού Αρχείου τής Κοινότητας «Υδρας»

Επιστολές με πληροφορίες για τις εξελίξεις και αιτήματα αγωνίας για βοήθεια αποτροπής κινδύνων ζώων και εστιών

Ομιλία τού κ. Δ. Παλούκ

στις 18 Σεπτεμβρίου 2021

Με την από 3/6 επιστολή απ' το Γαλαξείδι στον καπ Κων. Μεθενίτη¹³ στην Κόρινθο, ο Αθαν. Λουκέρης (1792-1850, καραβοκύρης¹⁴ ένας απ' τους ονομασθέντες μεταπελευθερωτικά αξ'κούς τού Ναυτικού για την προσφορά τού *Λουήρη*, τον αναφέρει *αστοχώντας* στη μεταγραφή τού δυσανάγνωστου χειρογράφου, ο Αν. Λιγνός) του προωθεί, σε εκτέλεση παραγγελίας, όσα είχαν ζητήσει (αλληλογραφία, προφανώς) απ' τα υδραϊκά καράβια τής πολιρκίας Ναυπάκτου, με τον Σπύρο Καμπίσιο, τον οποίον όμως θα πρέπει να φροντίσουν να επιστρέψει διά θαλάσσης οι Περαχωρίτες, γιατί δεν υπήρχε πλοίο στο Γαλαξείδι "εξ αιτίας που ευρέθημεν διαμοιρασμένοι διά πολεμικάς υποθέσεις εις διάφορα μέρη". Στην εκτενή αυτήν επιστολήν ο Λουκέρης περιγράφει τη νικηφόρα για τους Έλληνες μάχη στην "Καστανιά έξω από το Πατρατζίκι" (Υπάτη, 1/6), την επιτυχή αντιμετώπιση τής καθόδου προς τη Ναύπακτο τού στρατού τού Ισμαήλ Πλιάσα κι εκτιμά τις συνέπειες τού ερχομού των Υδραϊκών καραβιών στην πολιορκία τής Ναυπάκτου, "συναποστάτησαν ου μόνον οι Καραλιώται, αλλά και οι Κραβαρίται, Αποκουρίται και Καρπενησιώται· από λόγον εμάθαμεν οπου το ίδιον έκαμαν και οι Ασπροποταμίται και Μετζοβίται"¹⁵ Αμέσως μόλις έλαβεν αυθημερόν την επιστολήν ο καπ Μεθενίτης, την επομένη (4/6) απ' τις Κεχρίες Κορίνθου, προώθησε στους προκρίτους Υδρας "τα περικλειόμενα από τους αδελφούς μας συμπατριώτας μας και από Γαλαξείδι από τα οποία πληροφορείσθε τα της Ρούμελης". Για την παρεμπόδιση καθόδου τουρκικού στρατεύματος στην Πελοπόννησο, γράφει ο Μεθενίτης, ζήτησε και κινήθηκε γρήγορα δύναμη 400 ανδρών στο Δερβένι¹⁶.

Με επιστολή τους από 6/6, 5 υπογράφοντες πλοίαρχοι τής Υδραϊκής μοίρας στους προκρίτους τού νησιού τους, προϊδεάζουν για την απόφασή τους ν' αναχωρήσουν απ' τα νερά τής Ναυπάκτου. Αυστηρές οι κρίσεις τους για τους στεριανούς συμμαχητές Ρουμελιώτες. Ακόμη δεν κάνουν λόγο για παραμέληση ανεφοδιασμού τους σε τρόφιμα. "με πρώτον καιρον μισέομεν από εδώ Κωνσταντή Ντεντούσο με το καράβι του διά να τον πάμε εις την Ζάκυνθον, ότι αυτός έκαμε αυτές τις αταξίες και άλλα περισσότερα, διά να εβγούμεν από αυτό το βάρος και να τραβήξωμεν εις τα νερά μας... μας γράφουν πολλά ...ότι τους κακοφαίνεται πολύ των Αγγλων". Σε κόπια της επιστολής αυτής (συνημμένον, όπως καταγράφει ο Αντ. Λιγνός) από 26/5 από Κορφούς (Κέρκυρα) προς τους προεστούς Γαλαξειδιού και αρχηγούς πάντων των Ελληνικών πλοίων καταγράφεται ένα περιστατικό που ενεφύσησε φόβο στους συντάξαντες Εφόρους (Υδραϊούς προφανώς, χωρίς ονόματα). Απ' αρχής λοιπόν κάνουν λόγο για "αταξία" και στέλνουν επί τούτου άνθρωπο (προφανώς στο Γαλαξείδι) "διά να βάλετε την

ανήκουσαν και ταχείαν διόρθωσιν της καταχρήσεως, αποφυγήν των αποτελεσμάτων όσα μας επαπειλούνται". Στις 24/5 ένα παργιανό πλοίο (τραμπάκουλο) με σημαία τής Ιονίου πολιτείας (Ηνωμένο Κράτος των Ιονίων Νήσων) όχι πολεμικό, κατέπλευσε απ' την Πάτρα στην Υδρα. Απ' τους καταγεγραμμένους επιβάτες του, απουσίαζαν 12 Τούρκοι για τους οποίους ο παργιανός καπετάνιος δήλωσε ότι σε νηοψία ελληνικών πολεμικών σκαφών (17/5) έξω απ' την Πάτρα, ο Έλληνας επικεφαλής τους ζήτησε να παραδοθούν και μετεπιβιβαστούν σ' ελληνικό πλοίο. Ο καπετάνιος ανέλεξε ότι ήταν υπό την προστασία τού κράτους τής σημαίας τού πλοίου. Οι Τούρκοι δέχτηκαν να παραδοθούν κι εκόντες εγκατέλειψαν με τις αποσκευές τους το σκάφος¹⁷.

Ωστόσο, για τους έμπειρους στη ναυτοσύνη Υδραϊούς "η πράξις δεν παύει να είναι άτακτος και να ψυχράνη τους καλοθελητάς", ικανή να προκαλέσει "αιτίαν παρεξηγήσεως και βλάβην εις τους καλοθελητάς του γένους μας", επικαλούμενοι σχετικόν παλαιό κι εξακολουθούντα να ισχύει, κανόνα τού ιδιωτ. διεθνούς ναυτικού δικαίου. Οι Άγγλοι τής Υδρας "σφόδρα παροξύνθησαν περί τούτου", αμφισβήτησαν τα γεγονότα (την εκούσια παράδοση των Τούρκων) και κατήγγειλαν το περιστατικό στο Βρετανό ναύαρχο που βρισκόταν στη Μάλτα, για να λάβει "ευθύς εκείνα τα δυνατά μέτρα, ικανά να παύσωσιν εις το εξής τας παρομοίας καταχρήσεις". Τρομαγμένοι για την "επαπειλή και ποια ολέθρια αποτελέσματα ημπορεί να φέρη εις το γένος μας", οι Υδραίοι ζήτησαν απ' τους Γαλαξειδιώτες, αφού τη σύλληψη των Τούρκων διενήργησε ο καπ Κων. Δεδούσης, "να διορθώσετε ταύτην την κατάχρησιν στέλλοντες αμέσως τους ειρημένους Τούρκους με όλον των το πράγμα εις την Ζάκυνθον", να συντάξουν απολογητικές επιστολές στους Άγγλους, στρατηγό στην Κέρκυρα και ναύαρχο Μάλτας, με έκφραση εκεί της λύπης και παράκληση το συμβάν "να νομισθή ως αποτέλεσμα της αμαθείας και απραξίας". Κι όλ' αυτά για εξευμενισμό τής (φιλότουρκης ως την εποχή τού Georges Canning, 1824) Μ. Βρετανίας, "να μη βάλη εμπόδια εις την επιτυχίαν τού ιερού και ενδόξου σκοπού εκ του οποίου κρέμαται όχι μόνον η αύξησις τής ελευθερίας σας, αλλά η αποφυγή τού βαρυντέρου τού κόσμου δεσποτισμού και της αφεύκτου σφαγής όλων των ομογενών μας". Με δουλικό πνεύμα εδώ οι Υδραίοι τέλος παρακαλούν, να αιτηθεί επείκεια και να δοθεί στους Άγγλους υπόσχεση μη επανάληψης παρομοίων, εξορκίζοντας τους Γαλαξειδιώτες να τα εκτελέσουν όλα το σκληρότερον¹⁸.

Με επιστολή τους από 9/6 οι κάτοικοι τού νησιού προς τους ναύαρχους τής μοίρας και τους "συντροφοναύτες" που πολιορκούσαν τη Ναύπακτο, τους εκφράζουν λύπη για την άγνονη ως τότε επιχείρηση, επιρρίπτοντας ευθύνες για αταξία, δειλία και άτακτη φυγή των χερσαίων συμμαχικών δυνάμεων. Εντέλλονται την καταστροφήν εκεί εχθρικών καραβιών με *μουρλότα* (πυρπολικά), τάχα

ευκολώτατον κατόρθωμα, πρώτα για να μην κατηγορηθούν "ποτέ από τινά ότι οι Υδραϊώται εμφάντες εις τον κόλπον τής Ναυπάκτου και δυνάμενοι δεν εκατόρθωσαν ουδέν" κι ύστερα για να εξασθενίσουν τον εχθρό προς "ασφάλειαν της πατρίδος μας και της Ελλάδος όλης". Είναι μάλιστα αναλυτική και αποκαλυπτική η αναφορά των "αναγκάων φλογιστικών ειδών". Καντάρια ρετζίνης και κατραμιού και οκάδες θειάφι, νέφτι και δαδί.

Η συνέχεια είναι απρόσμενα δυσμενής "Αυτά όλα βάζοντας εις την πλώρην κάτω ενός πλοίου Γαλαξειδιώτικου, το οποίον αν δεν δώσουν θεληματικώς, να το πάρετε και δυναστικώς χωρίς αργοπορίας". Ακολουθούν οδηγίες ετοιμασίας και ανάφλεξης, η πράξη εκτιμάται ως "η μεγαλύτερα ανδραγαθία που ημπορείτε να κάμετε". Σα να μην έφθαναν όλα αυτά, εις βάρος τού αγωνιζόμενου Γαλαξειδιού, προστίθεται στην επιστολή, μετά την πυρπόληση, "λάβετε τον Γαλαξειδιώτην καπ. Κωνσταντήν Ντεντούσο μαζί σας με το καράβι του και φέρετε αυτόν εις Ζάκυνθον εν ασφαλεία διά να απολογηθή εις το άτακτον αυτού φέρισμον". Συνιστάται αποφυγή παρενόχλησης εις το παραμικρόν των Άγγλων, ασφαλής μεταφορά τού Γαλαξειδιώτη καπετάνιου και κάμψη τυχόν αντιρρήσεών του, μ' επίδειξη τού μανιφέστου τής πατρίδος περί σεβασμού των ευρωπαϊκών εθνών. Τη συνέχεια τής υπόθεσης, με τη μετάβαση στη Ζάκυνθο του Κ. Δεδούση, του πληρώματος και του πλοίου του, διερευνά εκλεκτός απόγονος των ηρωικών Δεδούσηδων. Για την ώρα αρκούμαστε στα τεκμήρια του Αρχείου Υδρας. Τέλος στην επιστολή αναγγέλλεται η άφιξη στην Υδρα απ' την Τεργέστη του Δημ. Υψηλάντη, Πληρεξουσίου τού Γενικού Επιτρόπου τής Αρχής τής Φιλικής Εταιρείας¹⁹.

Τον 3^ο μήνα απ' την έναρξη τής Επανάστασης, τα πράγματα άρχισαν να δυσκολεύουν. Η αποτυχία κατάληψης των κάστρων Αντιρρίου και Ναυπάκτου, σήμανε και την παράταση παραμονής μακριά απ' την πάντα απειλούμενη – κινδυνεύουσα πατρίδα, της ναυτικής μοίρας Υδρας και Σπετσών. Μαζί ανεφύησαν κι άλλα προβλήματα και τριβές στις ελληνικές δυνάμεις. Το διάστημα 6-17 Ιουνίου αντηλλάγησαν και διασώζονται στο Αρχείο 7 επιστολές, τεκμήρια κρίσιμα των τότε συνθηκών. Με εκείνη από 10/6 οι πρόκριτοι Υδρας (χωρίς ονόματα) πληροφορούν τους Εφόρους τής Πελοποννήσου ότι "εστείλαμεν προ πολλού κατά την θερμήν υμετέραν αίτησιν και των Φωκέων και λοιπών εις τον Κορινθιακόν Κόλπον 6 καράβια μας πολεμικά διά να συναγωνισθούν με άλλα τόσα των συμμάχων μας Σπετζιωτών υπέρ της σωτηρίας των κατοικούντων τα παράλια εκείνα όλα". Προσθέτουν ότι έτσι ξεσηκώθηκαν και άλλες διατακτικές περιοχές, αλλ' ότι οι στεριανοί συμπολεμιστές εδείχθησαν ασυνεπείς, δειλοί κι άσπλαχνοι στην τροφοδοσία – επισιτισμό των συντρεξάντων νησιωτών. Αυτοί θύμωσαν και "δικαίως εξήτησαν την αναχώρησιν". Οι Υδραίοι έσπευσαν ν' αποστείλουν μέσω Κορίνθου, τροφή

στους δικούς τους και ζητούν απ' τους Πελοποννησίους (παραλήπτες τής επιστολής) να μεσολαβήσουν γι' αλλαγή στάσης των Ρουμελιωτών και βελτίωση τού κλίματος. Τα ίδια καθέκαστα, απλά πληροφορούν και τους προκρίτους τής Λιβαδειάς με επιστολή τους της ίδιας μέρας (10/6). Είναι προφανής η προετοιμασία τού εδάφους για την άδοξη επιστροφή τής ναυτικής μοίρας στο νησί²⁰.

Αντίθετα με όσα υποστηρίζουν οι Υδραίοι, έγγραφα μαρτυρούν ότι την τροφοδοσία τους επεμελείτο ο καπ Θαν. Λουκέρης, "...15 οκάδες οψάρια διά τους Υδριώτες τάλλ. 1 ...κρασί, ρακί και κρέας διά τα υδριώτικα και σπετσιώτικα καράβια εις τον πλόον της Ναυπάκτου τάλληρα 74..." . Επιπλέον πλήρωσε ο ίδιος και την τροφοδοσία των Γαλαξειδιώτικων καραβιών "... ναύλον των καϊκιών από Γαλαξείδι εις Ναύπακτον διά τα πέντε καράβια τα ιδικά μας ... ψωμί και κρασί και ρακί τάλληρα 66...". Και ξανά, για την τροφοδοσία των νησιωτών "... 310 οκ. ελαιάς από Αργύρην Λίτζικαν των σπετζιωτών και υδριωτών προς 16 παράδες η οκά γρόσ. 124... [...] Διά τους ίδιους λάδι, κρασί, κρέας και ρακί... τάλλ. 13...". Με έξοδά του έγινε κι η αποστολή αντιπροσώπων στην Υδρα για συνηνοήσεις, παραμονής τού στόλου "3 άνθρωποι οπου επήγαμεν εις Υδραν και εγυρίσαμεν έξοδα ... τάλληρα 32..."²¹.

13. Υδραϊός πλοίαρχος, Φιλικός, απ' τις αρχές τού Αγώνα έδειξε ιδιαίτερο ζήλο κι έλαβε μέρος σε πολλές ναυτικές επιχειρήσεις.

14. Για τον Λουκέρη, περιεκτικό σε στοιχεία είναι το δημοσίευμα τού Ευθ. Γουργουρή, με τον τίτλο "Ο Αθανάσιος Λουκέρης και οι πολεμικές χορηγίες του", (εφημ. "το Γαλαξείδι", φ. 358, Οκτ. 1979, σ. 3). Εκεί παρατίθενται από έγγραφα, στοιχεία για την οικονομική κυρίως ενίσχυση τού Αγώνα, που ο καπετάνιος είχε αναφέρει σε Αίτησή του, από 12/5/1846 στον Έπαρχο Παρνασσίδος. Ειδικά ότι απ' τις 16/4/1821 δαπανούσε "εξ ιδίων εις διαφόρους αναγκάεις χρείας τού Έθνους". Μετά την καταστροφή τού Γαλαξειδιού, κατ' εντολή τού Υπουργ. Ναυτικών, ο Λουκέρης περιερχόταν μ' ένα μυστικό (ελαφρύ και ταχύ ιστιοφόρο, 15μελούς πληρώματος) τον Κορινθιακό και αργότερα μετέφερε σωτήρια αμάχους απ' τη φωκική παραλία στα Τριζόνια.

15. Αρχείον της Κοινότητος Υδρας/1778-1832/ δημοσιευόμενον υπό Α. Λιγνού, τ. 7ος, ό.π., σσ. 177-178.

16. Ό.π., σσ. 186-187.

17. Ό.π., σσ. 193-195.

18. Ό.π.

19. Ό.π., σσ. 204-205.

20. Ό.π., σσ. 205-206.

21. Ευθ. Γουργουρή, "Ο Αθανάσιος Λουκέρης και οι πολεμικές χορηγίες του", σε εφημ. "το Γαλαξείδι", φ. 358, Οκτ. 1979, σ. 3. Με πολεμικό δίπλωμα τού Κυβερνήτη Ι. Καποδίστρια (από 19/11/1828) ο Καπ. Θανάσης Λουκέρης έλαβε το βαθμό τού Υποπλοίαρχου Β' κλάσεως και τοποθετήθηκε κυβερνήτης τού πολεμικού πλοίου "Άργος" (γολέτα), για την οικονομική συνεισφορά, την αγωνιστική δράση και τις πολεμικές του ικανότητες.

Στοιχεία για τους πρώτους μήνες της Επανάστασης στο Γαλαξείδι, μέσα από έγγραφα του Αρχείου της Κοινότητας «Υδρας»

Επιστολές με πληροφορίες για τις εξελίξεις και αιτήματα αγωνίας για βοήθεια αποτροπής κινδύνων ζωών και εστιών

(Συνέχεια από τη σελίδα 5)

Σαλωνίτες και Γαλαξειδιώτες, 5 τον αριθμό - πρόκριτοι (Μ. Καζούλης, Μ. Λογοθέτης, Π. Λογοθέτης, Κ. Παπα... γης και Α. Βαρλάμης) κι οι δυο απεσταλμένοι πρέσβεις της Λιβαδειάς, με επιστολή τους στους πολίτες Ύδρας και Σπετσών (10/6), τους κολακεύουν αναγνωρίζοντας τη συμβολή τους στον Αγώνα. Η παρουσία στον Κορινθιακό των πολεμικών πλοίων τους “τους μεν εχθρούς τρομάζει, τους δε ομογενείς Έλληνες ενθουσιάζει και ενδυναμώνει”. Παραδέχονται πόσο καταλυτική υπήρξε η συμμετοχή της ναυτικής μοίρας και στην πολιορκία της Ναυπάκτου, αλλά δεν μπορούν να εξηγήσουν την σε πολύ σύντομο χρόνο: 5-6 μέρες, μεταστροφή των επικεφαλής ναυάρχων και το σχεδιασμό εγκατάλειψης της πολιορκίας κι επιστροφής τους στο νησί. Τους παρακαλούν λοιπόν με επιστολή κι απεσταλμένους, να μη φύγουν σε χρονική στιγμή που οι εχθροί, στενά πολιτορρημένοι πιέζονται έντονα, κυρίως απ’ την έλλειψη τροφίμων, να παραδοθούν. Αξιοποιώντας και τα όσα παρήγγελλαν σε επιστολή τους οι πρόκριτοι της Ύδρας, έσπευσαν “οι πρέσβεις Λιβαδειάς και οι Σαλονίται και Γαλαξειδιώται” να συναντηθούν με τους ναάρχους της πολιορκίας και τους παρέδωσαν ένα μπρίκι αξίας 30.000 γροσιών, για να καεί ως πυρπολικό στη σχεδιαζόμενη

πυρπόληση 4 εχθρικών πλοίων κάτω απ’ τα τείχη του κάστρου της Ναυπάκτου. Ήταν ο “Αγ. Σπυρίδων”, μπρίκι του Χαρ. Μπακογιώργη, χωρητ. 8 χιλ. κοιλών που ο καραβοκύρης “έδωσε προθύμως”²². Επειδή δεν έτρεφαν και πολλές ελπίδες ν’ αλλάξουν τη γνώμη των ναυάρχων, έστειλαν στην Ύδρα και τον καπετάν Θ. Λουκέρη να εκλιπαρήσει τους προκρίτους να διέταζαν την παραμονή στον Κορινθιακό του Υδραϊκού στόλου για εκπόρθηση των κάστρων Αντιρρίου και Ναυπάκτου. Ακόμη δε για ν’ αντιπαρατεθεί και καταναυμαγήσει και τον αναμενόμενο στα νερά εχθρικό στόλο. Η επιστολή που τελειώνει με τη φράση “Ζήτω η Ελευθερία”, γράφτηκε στο Γαλαξείδι κι εστάλη ώρα 3 τα ξημερώματα απ’ τους υπογράφοντες παραπάνω 7 συνολικά αποστολείς. Έπεισαν τους Υδραϊούς προς στιγμή να παραμείνουν και παρά την πρώτη αποτυχημένη λόγω καιρικών συνθηκών, απόπειρα τού εγχειρήματος²³.

Όμως, μια πληροφορία απ’ τη Λευκάδα, περί επικείμενης άφιξης στη Ναύπακτο, ενισχυμένου τού εχθρικού στόλου²⁴, τρόμαξεν, ως φαίνεται, τους ναάρχους που αποφάσισαν άμεση αναχώρηση της μοίρας Υδραϊοσπετσιωτών. Επικαλούμενοι Θεούς και δαίμονες οι Γαλαξειδιώτες, Ρουμελιώτες προσπαθούσαν να τους μεταπεισουν. Επειγόμενοι οι νησιώτες ν’ αποπλεύσουν, έστειλαν όπως-όπως το μπρίκι-πυρπολικό, κι αυτό στη βιασύνη τους (ίσως και το άτεχνο της προπαρασκευής), κήκε χωρίς να καταστρέψει εχθρικά πλοία κι αμέσως έβαλαν πλώρη για Ύδρα. Οπότε κι οι Ρουμελιώτες “επήραμεν τα Γαλαξειδιώτικα καράβια οπου ήταν συμμαχούντα μετά των υμετέρων και ήλθαμεν εις Γαλαξείδι αδημονούντες και κατατεταραγμένοι”. Προτού πατήσουν το πόδι τους στη στεριά, πληροφορήθηκαν την πυρπόληση της μισής Λιβαδειάς απ’ τους Τούρκους²⁵ και περιήλθαν σε “εσχάτην απελπισίαν”. Αμέσως έστειλαν επιστολή στους επικεφαλής της υδραϊκής μοίρας, που είχαν αράξει κάπου εκεί κοντά, λόγω μη πνέοντος ευνοϊκού ανέμου, και τους παρέδωσαν 3 νέα σκάφη για πυρπολικά, ώστε να επιχειρηθεί ξανά προσπάθεια καταστροφής των Τουρκικών πλοίων στη Ναύπακτο²⁶.

Με μονότονη απάντησή τους (της 14/6) οι πρόκριτοι Ύδρας στους προεστώτες Γαλαξειδιώτες, Σαλώνος και Λιβαδειάς, επανελάμβαναν ότι οι Ρουμελιώτες δεν ανταποκρίθηκαν ανάλογα στις πολεμικές επιχειρήσεις στην ξηρά κι άλλες αιτίες δυσαρέστησαν πολύ τους ναύτες τους, όπως κι η μη φροντίδα διατροφής τους. Ωστόσο σ’ αυτήν τη φθαρμένη (όπως βάσιμα εικάζεται απ’ τα κενά τού επιμελητή σε αρκετά σημεία της) επιστολήν αποφαίνονται ότι παρήγγελλαν “στους καπιταναίους του στόλου μας να μείνωσιν εκεί έως να κατακάωσιν τα εχθρικά πλοία”²⁷

Με μονότονη απάντησή τους (της 14/6) οι πρόκριτοι Ύδρας στους προεστώτες Γαλαξειδιώτες, Σαλώνος και Λιβαδειάς, επανελάμβαναν ότι οι Ρουμελιώτες δεν ανταποκρίθηκαν ανάλογα στις πολεμικές επιχειρήσεις στην ξηρά κι άλλες αιτίες δυσαρέστησαν πολύ τους ναύτες τους, όπως κι η μη φροντίδα διατροφής τους. Ωστόσο σ’ αυτήν τη φθαρμένη (όπως βάσιμα εικάζεται απ’ τα κενά τού επιμελητή σε αρκετά σημεία της) επιστολήν αποφαίνονται ότι παρήγγελλαν “στους καπιταναίους του στόλου μας να μείνωσιν εκεί έως να κατακάωσιν τα εχθρικά πλοία”²⁷

Διευκρινιστικά – κατατοπιστικά:

Μάγνητες και οι Γουριώτες: Οι Θεσσαλοί, κάτοικοι της Μαγνησίας και ειδικά του χωριού Γούρα, σημ. ονομασία Ανάβρα, σε απόσταση 40 χλμ. από τον Αλμυρό και τη Λαμία.

οι Καρελιώται: απ’ τη λ. Κάρλελι (δηλ. η γη τού Καρόλου, από το όνομα των τελευταίων χριστιανών ηγεμόνων της περιοχής προ της οθωμανικής κατάκτησης), η τουρκική ονομασία της Αιτωλοακαρνανίας.

Κραβαρίται: Κράβαρα, παλιότερη ονομασία περιοχής από 10 ορεινά χωριά της επαρχίας Ναυπακτίας.

Αποκουρίται: το Απόκουρο, ιστορική περιοχή τού ν. Αιτωλοακαρνανίας, ορεινή περιοχή ΒΑ της λίμνης Τριχωνίδα.

Ασπροποταμίται: Ασπροπόταμος, δημ. ενότ. τού Δήμου. Αγράφων, στα ΒΔ τού ν. Ευρυτανίας με έδρα το Ραπτόπουλο.

22. Αν. Σκιαδάς, Γαλαξείδι μια πανάρχαια ναυτική πολιτεία, Αθήνα 1999, σσ. 117-118.

23. Αρχείο της Κοινότητας Ύδρας/ 1778-1832/ δημοσιευόμενον υπό Α. Λιγνού, τ. 7ος, ό.π., σσ. 208-210.

24. Ο.π., σ. 209.

25. Στις 26/6 ο διερχόμενος Ομέρ Βρυώνης την κατέλαβεν, εκτός του κάστρου της, πυρπολώντας μεγάλο μέρος της πόλης.

26. Αρχείο της Κοινότητας Ύδρας/ 1778-1832/ δημοσιευόμενον υπό Α. Λιγνού, τ. 7ος, ό.π., σσ. 209-210.

27. Ο.π., σ. 223.

(Συνέχεια στο επόμενο φύλλο)

Φύλλα της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) σχετικά με το Γαλαξείδι. Μέρος 9ο

Στο πλαίσιο τού εντοπισμού ΦΕΚ με στοιχεία για το Γαλαξείδι, παρουσιάζουμε αυτά για την διαχείριση λιμενικών φόρων από το λιμένα Γαλαξειδίου. Σημειώνεται ότι, με βάση τα ΦΕΚ που έχουμε εντοπίσει, η διαχείριση αυτή ξεκίνησε το 1858, ενώ το 1886 πρωτοεμφανίζεται ο όρος «Λιμενικό Ταμείο». Υπενθυμίζεται ότι σε πολλές περιπτώσεις, στην παρουσίαση των θεμάτων των ΦΕΚ, έχουμε διατηρήσει την αρχική διατύπωση και ορθογραφία.

Γιώργος Χάλκος

ΦΕΚ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΦΟΡΩΝ ΑΠΟ ΛΙΜΕΝΑ ΓΑΛΑΞΕΙΔΙΟΥ - ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ (1858-2014)			
A/A	ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΓΑΛΑΞΕΙΔΙ	ΦΕΚ	ΣΕΛΙΔΑ
1	Επιτρέπεται εις τον λιμένα Γαλαξειδίου, να επιβάλη και εισπράξει εφ’ άπαξ εφ’ όλων των εις αυτόν ανηκόντων πλοίων τέλος 20 λεπτά κατά τόνον. Τα εισπραχθέντα χρήματα θέλουν δαπανηθή αποκλειστικώς προς ανέγερσιν νεκροταφείου εν Γαλαξειδίω	23A/08-07-1858	137
2	Ανάθεση Διαχείρισης Λιμενικών Φόρων και υλοποίησης Λιμενικών Μελετών - Έργων σε Εφορευτικές Επιτροπές Λιμένων	5A/18-01-1866	21
3	Επιβολή Φόρων σε προσορμιζόμενα πλοία για τον καθαρισμό τού Λιμένος Γαλαξειδίου	68A/31-10-66	461
4	Διορισμός Επιτροπής Εφορευούσης τα έργα τού Λιμένος Γαλαξειδίου	43A/20-07-1867	523
5	Επιβολή Φόρων σε προσορμιζόμενα πλοία για την κατασκευήν Προκυμαίας και τον καθαρισμό τού Λιμένος Γαλαξειδίου	44A/02-10-1871	306
6	Εκουσία προς το Κράτος εισφορά 2.000 δραχ., καταβληθείσα από το Λιμενικόν Ταμείον Γαλαξειδίου	174A/01-07-1886	578
7	Περί επιστροφής εις το Λιμενικόν Ταμείον Γαλαξειδίου της καταβληθείσης Εκουσίας προς το Κράτος εισφοράς των 2.000 δραχ.	157A/14-06-1889	735
8	Συμμετοχή τού Λιμενικού Ταμείου Γαλαξειδίου εις το Πατριωτικόν Δάνειον των 30.000.000 δραχ.	189A/02-08-1890	781
9	Καθορισμός Λιμενικών Μελετών - Έργων που υλοποιούν τα Λιμενικά Ταμεία, διαχειριζόμενα τα έσοδα των Λιμενικών Φόρων	181A/07-04-1923	1251
10	Ορίζεται ο Ειρηνοδίκης Γαλαξειδίου ως Μέλος ή Πρόεδρος τής Λιμενικής Επιτροπής τού Λιμενικού Ταμείου Γαλαξειδίου	216A/06-08-1923	1504
11	Καθορισμός Φορολογίας επί των εισπληρίων των επιβατικών ατμοπλοίων υπέρ του Λιμενικού Ταμείου Γαλαξειδίου	97B/09-08-1930	419
12	Καθορισμός ορίων Αιγιαλού και δημιουργία Ζώνης Παραλίας στη θέση Λιμάνι Γαλαξειδίου Ν. Φωκίδας	196Δ/08-05-1985	1757
13	Κήρυξις Απαλλοτριώσεων για διαμόρφωση Παραλίας Γαλαξειδίου	700Δ/11-10-1991	6719
14	Καθορισμός Χερσαίας Ζώνης στο Δήμο Γαλαξειδίου Ν. Φωκίδας	397Δ/22-04-1992	4029
15	Μερική ανάκληση των Απαλλοτριώσεων που κηρύχθηκαν με βάση το ανωτέρω ΦΕΚ 700Δ/11-10-1991	1148Δ/11-11-1992	11851
16	Συγχώνευση Λιμενικών Ταμείων Μοναστηρακίου, Ερατεινής, Γαλαξειδίου, Ιτέας, σε Λιμενικό Ταμείο Νομού Φωκίδος με έδρα Ιτέα	165A/27-09-1993	4344
17	Σύσταση Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Γαλαξειδίου	78A/05/03/2004	4255
18	Τροποποίηση των Οριογραμμών Αιγιαλού και Παραλίας στη θέση Λιμάνι Γαλαξειδίου Ν. Φωκίδας	50Δ/24-02-2014	403
19	Ορίζεται η Περιφέρεια ως Φορέας Εκπόνησης μελέτης Αντικατάστασης Πύλαρ παροχής νερού - ρεύματος Λιμένος Γαλαξειδίου	2428B/12-09-2014	30396
ΦΕΚ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΗΣ ΕΦΟΡΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΓΑΛΑΞΕΙΔΙΟΥ (1867-1892)			
1	Διορισμός Κωστή Δ. Βλάμη και Γεωργίου Κουκουμπρή	35A/14-06-1867	470
2	Διορισμός Κωνσταντίνου Π. Παπαπέτρου. Παραίτησις Γ. Κουκουμπρή	30A/30-07-1872	263
3	Διορισμός Γερασίμου Ηλιακοπούλου. Παραίτησις Κωνστ. Παπαπέτρου	347A/16-12-1886	1150
4	Διορισμός Παναγιώτου Ζησίμου και Στέλιου Μαλαματιανού. Απαλλαγή Γερασίμου Ηλιακοπούλου και Αθ. Γρηγορίου	45A/15-02-1888	217
5	Διορισμός Ιωάννου Μητροπούλου. Παραίτησις Στυλ. Ν. Μαλαματιανού, εκλεχθέντος Νομαρχιακού Συμβούλου	296A/21-11-1888	1523
6	Διορισμός Ιωάννου Ε. Κατζουλέρη και Ιωάννου Η. Κανάτα. Απαλλαγή Ιωάννου Ν. Μητροπούλου και Παναγιώτου Ζησίμου	302A/21-11-1890	1198
7	Διορισμός Διονυσίου Ηλ.Χαροπούλου. Απαλλαγή Ιω. Κανάτα	338A/20-12-1890	1325
8	Διορισμός Σταύρου Γ. Τσίπουρα. Απαλλαγή Ιωάννου Σ. Κατζουλέρη	233A/22-08-1891	843
9	Διορισμός Ευθυμίου Ι. Μαρλά. Απαλλαγή Διονυσίου Χαροπούλου	353A/16-12-1891	1292
10	Διορισμός Σπυρ. Δεδούση. Απαλλαγή Ευθ. Μαρλά	273A/08-08-1892	966
11	Διορισμός Ευθυμίου Βλάμη. Απαλλαγή Σταύρου Τσίπουρα	300A/25-08-1892	1098

Κοινωνικά – Δωρεές – Συνδρομές

Γεννήσεις

Το ζεύγος Νικολάου Γεωργίου Τσελέ και Αναστασίας Κακομύτα τού Δημητρίου απέκτησε κοριτσάκι.

Το ζεύγος Νικολάου Λαζογεώργου τού Δημητρίου και Ευγενίας Κυριακού τού Ιωάννη απέκτησε αγοράκι.

Στους ευτυχείς γονείς ευχόμαστε να ζήσουν τα νεογέννητα.

Γάμοι

Στο Δημαρχείο Γαλαξιδίου έγινε ο γάμος τού Παναγιώτη Αναστασίου Βούλγαρη και της Βασιλικής Δημητρίου Βασιλείου.

Τους ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ ΔΩΡΕΑΣ

Ο Σύλλογος Διδασκόντων τού 6/θ Δημοτικού Σχολείου Γαλαξιδίου ευχαριστεί θερμά τον κ. Αντώνη Ευθ. Χατζηγιάννη-Σκούμπελο (Πλοίαρχο Ε.Ν) για τη δωρεά ενός κλιματιστικού μηχανήματος 18.000 btu, μάρκας Comfee, αλλά και μιας σειράς βιβλίων του με σκοπό να συμπεριληφθούν στη σχολική βιβλιοθήκη.

Του ευχόμαστε Χρόνια πολλά με υγεία, χαρές κι ακόμη μεγαλύτερη συγγραφική δραστηριότητα!

*Η Διευθύντρια τού Σχολείου
Γεωργία Καπαρέλη*

Πένθη

Με συγκίνηση και ευλάβεια ιδιαίτερα πληροφορηθήκαμε την κοίμηση τού σεπτού Γαλαξειδιώτη Πατέρα Ιγνατίου Παπασπηλιόπουλου, ένθερμου υποστηρικτή και συνεργάτη τού Συνδέσμου μας.

Απεβίωσε στη Λαμία και κηδεύτηκε στο Γαλαξίδι ο Παναγιώτης Φώτη Γρίβας, πατέρας τού Αντιδημάρχου μας Ευθυμίου Γρίβα.

Απεβίωσε στον Πειραιά και κηδεύτηκε στο Γαλαξίδι ο Ευθύμιος Δρόσου Δροσόπουλος, Πλοίαρχος συνταξιούχος Ε. Ναυτικού. Ήταν πρωτότοκος γιος τού αειμνήστου Δρόσου Δροσόπουλου, ο οποίος, στα δύσκολα και απαιτητικά χρόνια τής κατοχής, προσέφερε πολύτιμες θετικές υπηρεσίες στη ναυτική μας πολιτεία.

Απεβίωσε στην Ελευσίνα όπου και κηδεύτηκε η Ευαγγελία, χήρα τού αειμνήστου συμπολίτη μας Πλοίαρχου Ε.Ν. Θεοδώρου Σιδηροπούλου. Πρόκειται για την αζιαγάπητη Βαγγελίτσα, αγαπητή στο Χηρόλακα και την κοινωνία μας, η οποία στη μνήμη τού συζύγου της κόσμισε την πολιτεία αυτή με μαρμάρινο καλλιτεχνικό μνημείο τού γλύπτη Κώστα Κουλουβάιου το 1985, που είναι αφιερωμένο στη μνήμη ΑΠΑΝΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΓΑΛΑΞΕΙΔΙΩΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ.

Απεβίωσε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στα Πεντέρια ο Ευστάθιος Σταύρου Κοκκόρης. Ήταν κι αυτός μαθητής στο Γυμνάσιο Γαλαξιδίου.

Τις οικογένειες θερμά συλλυπούμαστε και ευχόμαστε για την ανάπαυσή τους.

Δωρεές στο Σύνδεσμο Γαλαξειδιωτών

Για τις ανάγκες τού Συνδέσμου Γαλαξειδιωτών και του εκδοτικού έργου του, της εφημερίδας «το Γαλαξίδι», προσέφεραν οι παρακάτω:

Ο κ. Ηρακλής Τσότσολος 100,00 ευρώ για την εορτή τού Αγίου Ευθυμίου.

Η κα Ευθυμία Ματζαβρά 50,00 ευρώ στη μνήμη τού συζύγου της Διαμαντή Ματζαβρά.

Η κα Ροδούλα Μακρή 50,00 ευρώ στη μνήμη τής πολυαγαπημένης της δασκάλας Αριστέας Νέλλου-Αγγελάκου.

Η κα Ζωή Κούτρα 50,00 ευρώ στη μνήμη τού αγαπημένου της εξαδέλφου Ευθυμίου Δρόσου-Δροσοπούλου.

Η κα Βιολέττα Μιχοπούλου 50,00 ευρώ στη μνήμη τού αγαπημένου της εξαδέλφου Ευθυμίου Δρόσου-Δροσοπούλου και αναδόχου τού δίδυμου αδελφού της Αλέξανδρου Αρβανίτη.

Το Δ.Σ. τού Συλλόγου τούς ευχαριστεί για την ενίσχυση και το ενδιαφέρον τους.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ευχαριστούμε από καρδιάς το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Γαλαξιδίου, ΚΔΑΠ, για τις ευχές που μας έστειλε. Αντευχόμαστε ο νέος χρόνος να υλοποιήσει τις προσδοκίες του.

*Η Πρόεδρος και το Δ.Σ.
τού Συνδέσμου Γαλαξειδιωτών*

π. ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΠΑΠΑΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Ο π. Ιγνατίος Παπασπηλιόπουλος σε εκδήλωση τού Συνδέσμου το 2013

Απεβίωσε στον Πειραιά ο σεβαστός και αγαπητός πρωτοπρεσβύτερος π. Ιγνατίος Παπασπηλιόπουλος, γεννημένος στο Γαλαξίδι, όταν, στις δεκαετίες 1920 και 1930, ο πατέρας του, π. Ιωάννης, είχε διατελέσει εφημέριος στο ναό τού Αγίου Ιωάννου. Κληρικός, με σημαντικό πνευματικό, συγγραφικό και δημιουργικό πρωτοποριακό έργο στον Άγιο Βασίλειο Πειραιά, δεν παρέλειπε, για σειρά ετών, να τελεί τη θεία λειτουργία και με ευχαρίστηση να παρίσταται και να ευλογεί τη Βασιλόπιτα τού Συνδέσμου Γαλαξειδιωτών στη σχετική ετήσια εορταστική εκδήλωση.

Να έχουμε την ευχή του.

Μ.Κ.Γ.

Δωρεές προς την Εστία Αγίου Νικόλαος

Το Ίδρυμα Εστία Αγίου Νικόλαος στο Γαλαξίδι αισθάνεται την ανάγκη να ευχαριστήσει θερμά:

Το Δικηγόρο Ευστάθιο Δελμούζο για την επί σειρά ετών νομική υποστήριξη που μας παρέχει.

Την εταιρεία Würth Hellas S.A. και το Δ/ντή κ. Δημήτριο Ασήμωση για την συνεχή υλική και ηθική στήριξη που μας παρέχουν.

Τον κ. Κωνσταντίνο Σταθόπουλο και την κ. Ελένη Πανταζοπούλου για τη εξαιρετική γενναιοδωρία τους.

Την κα Χριστίνα Κουτσαναστάση για τη δωρεά χρηματικού ποσού.

Το Σύλλογο Οι Φίλοι τού Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών και ιδιαίτερα την κ. Δήμητρα Φιλίππου για τη δωρεά ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Τους κ. Giancarlo και Χριστίνα Alberini για τη δωρεά χρηματικού ποσού στη μνήμη Τίνας Εδιπίδη.

Την εταιρεία «Γαλαξίδι Θαλάσσιες Καλλιέργειες» και την κα Αθανασία Παντελεμονίτου για τη συνεχή προσφορά ψαριών και την υποστήριξη σε κάθε μας δραστηριότητα.

Τον κ. Γιάννη Παπαδάτο και την κ. Τίνα Γκαράνη για τη δωρεά τους.

Τους Wassili και Brigitte Strato για τη πολυετή στήριξη και γενναιοδωρία τους.

Την κα Catherine Fotiadi για τη δωρεά της στη μνήμη τής πολυαγαπημένης Όλγας Φωτιάδη.

Την εταιρεία Φ.ENG Consulting Engineers L.P. και τον κ. Νικόλαο Φουσέκη για τη βοήθειά τους και τις πολύτιμες συμβουλές τους.

Την κα Ingrid Schaffert για τη δωρεά χρηματικού ποσού.

Την κα Ines Maria Dost για τη δωρεά χρηματικού ποσού.

Την κ. Αργυρώ Μητσοκοπούλου για τη δωρεά της στη μνήμη τού πατέρα της Μιχαήλ Πέτσου.

Τις οικογένειες Θεοδωρή Μικρόπουλου και Μηνά Βιολάκη για τις δωρεές τους στη μνήμη Μιχαήλ Πέτσα.

Την κ. Ολυμπία Μαντζούρου για τη διαρκή ενίσχυση τού έργου μας.

Τον κ. Ευστάθιο Λεοντόπουλο για τη δωρεά τροφίμων.

Τον κ. Αθανάσιο Παταριά για τη δωρεά του.

Την ιατρό Δήμητρα Αρβανίτη για τη στήριξή της.

Τον κ. Στέλιο Μπόμπουλα για τη δωρεάν παροχή υπηρεσιών στα άτομα τής Εστίας.

Την κα Αργυρούλα Λυμπέρη για τη δωρεάν παροχή υπηρεσιών στα άτομα τής Εστίας.

Τη μεταφορική εταιρεία «Καπούρος» για τη δωρεάν παροχή υπηρεσιών.

Την εφημερίδα «το Γαλαξίδι» για τη δωρεάν καταχώρηση των μηνυμάτων μας.

Σε αυτή τη δύσκολη περίοδο, οποιαδήποτε δωρεά είναι πολύ σημαντική για το Ίδρυμά μας και θα εκτιμηθεί ιδιαίτερω. Ο λογαριασμός Εθνικής Τράπεζας τής «Εστίας Αγίου Νικόλαος» είναι ο εξής: IBAN 350110358000035829610597

Με εκτίμηση
Olafia Palmarsdottir
Πρόεδρος Δ.Ε.

Συνδρομές εφημερίδας «το Γαλαξίδι»

Αγγουράς Νικόλαος τού Αθανασίου
Βασδέκη Κατερίνα
Βλασσοπούλου Φανή
Γεροσίδηρης Μιλτιάδης
Γιαννιώτου Ρίτα
Θωμά-Κουτσογιάννη Ευαγγελία
Κατσαλήρος Γιώργος
Κουδούνης Ιωάννης
Κουτσογιωργάκης Ευάγγελος
Μανωλούδη Βούλα
Μακρής Ιωάννης
Μαρδάκη Σταυρούλα
Μαρδάκη-Τσαφούγιαννου Χρυσάφουλα
Ματζαβρά Ευθυμία
Μπρέκα Νανά
Νάκος Γεώργιος
Πάλλης Στυλιανός
Παπαδοπούλου Χρυσάνθη (Παπαδόπουλος Σπύρος)
Πετρατζάς Παναγιώτης
Πλατώνη Αρχοντούλα
Προκαλάμος Νικόλαος τού Ιωάννη
Σεραφείμ Βασίλης
Σπηρόπουλος Κουμπουροσπύρος
Σταθοπούλου Χρυσούλα
Τσότσολος Ηρακλής
Ψιμούλης Σπύρος

Συνδρομή εφημερίδας εξωτερικού

Μαρδάκης Ευθύμιος τού Παναγιώτη

Δωρεές προς την Ιερά Μονή Μεταμορφώσεως τού Σωτήρος

Η οικογένεια Κωνσταντίνου και Μαρίνας Μαρδάκη προσέφερε 200,00 ευρώ στη μνήμη των γονέων τους Γεωργίου και Ζωίτσας Μαρδάκη (Γιαμά) και Χρήστου Νίκα.

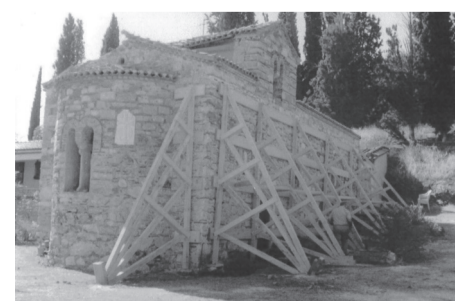
Η οικογένεια Γεωργίου και Εύης Ιακωβοπούλου προσέφερε 200,00 ευρώ στη μνήμη των γονέων τους Κωνσταντίνου Ιακωβοπούλου και Ηλία Γαζή.

Η κυρία Ευδοξία Ρίζου προσέφερε 50,00 ευρώ στη μνήμη τού συζύγου της Νικολάου.

Η οικογένεια Μιχαήλ και Γεωργίας Χονδρομιχάλη προσέφερε 200,00 ευρώ στη μνήμη των γονέων τους Βασιλείου-Μαρίας Χονδρομιχάλη και Ιωάννου-Άννας Παπαχαλαμάμπους.

Η οικογένεια Νικολάου και Αναστασίας Γρίβα προσέφερε 200,00 ευρώ στη μνήμη των γονέων τους Αθανασίου-Ζαφείρας Γρίβα και Θεοφίλου-Τριανταφυλιάς Φόρα και στη μνήμη τού γαμπρού τους Χαραλάμπους Παφίλη.

Η επιτροπή αναστήλωσης τής Μονής ευχαριστεί θερμά.

Η Ιερά Μονή Μεταμορφώσεως τού Σωτήρος

“Συλλεκτικά...”

ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΛΕΥΚΩΜΑ

Χειμώνας. Έξω χιονίζει, φυσάει ο παγωμένος βοριάς. Μόνο ο κορωνοϊός κυκλοφορεί! Καθισμένοι δίπλα στο τζάκι πήραμε το άλμπουμ με τις παλιές φωτογραφίες. Τι καλύτερο από το παλιό και πάντα όμορφο Γαλαξίδι!

Γαλαξίδι, Παλαιοπάζαρο 1928.

Γαλαξίδι, η αγορά από την πέρα πάντα 1950.

Γαλαξίδι, λιμάνι 1956.

Ευθύμιος Γ. Μπαμαρέλης

Άγιος Νικόλαος ή Άγιος Βασίλειος ο Μέγας;

Ο πιο αγαπημένος άγιος του κόσμου είναι χωρίς αμφιβολία ο Άι-Βασίλης, αγαπημένος απ' όλους τους ανθρώπους της γης, ανεξάρτητα ποιον θεό λατρεύουν. Είναι ο άγιος που τρέχει σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη να προλάβει, την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, να προσφέρει τα δώρα που είναι φορτωμένοι και να σκορπίσει παντού τη χαρά και την αισιοδοξία. Είναι αυτός που ερεθίζει τη φαντασία, ιδιαίτερα των παιδιών, που πιστεύουν ότι θα ξανάρθει του χρόνου, αφού προηγουμένως ξεκουραστεί.

Όμως ο Άι-Βασίλης που ξέρουμε και τιμάμε σήμερα πέρασε από διάφορες μορφές. Δύο θρησκευτικές, χριστιανικές μορφές, με πολλά κοινά χαρακτηριστικά, διεκδικούν τον τίτλο του «αγίου με τα δώρα»: ο Άγιος Νικόλαος και ο Άγιος Βασίλειος ο Μέγας. Ας τους γνωρίσουμε και ας βγάλουμε τα συμπεράσματά μας.

Ο Άγιος Νικόλαος, γεννημένος το 270 μ.Χ. στα Πάτρα της Λυκίας, στη Μ. Ασία, από Έλληνες γονείς, αφιερώθηκε από νωρίς στην ασκητική ζωή, έγινε ηγούμενος της Μονής Σιών στα Μύρα της Λυκίας και αργότερα αναγορεύτηκε αρχιεπίσκοπος Μύρων. Από αυτή τη θέση ανέπτυξε έντονη δράση για την προστασία των φτωχών και των απόρων ιδρύοντας νοσοκομεία και διάφορα φιλανθρωπικά ιδρύματα. Προικισμένος με το χάρισμα της θαυματουργίας έσωσε πολλούς ανθρώπους όσο ήταν στη ζωή, αλλά και μετά το θάνατό του. Κατά την παράδοση υπήρξε προστάτης των φτωχών, ενώ έδινε δώρα σε παιδιά και απόρους, συνήθως στα κρυφά, χωρίς να αποκαλύπτει την ταυτότητά του. Γι' αυτό στη Δύση η γιορτή του Αγ. Νικολάου, που ονομάζεται Santa Claus (σύντμηση του Santa Nicolaus), συνδέεται με τα Χριστούγεννα και με την ανταλλαγή δώρων.

Πέθανε στις 6 Δεκεμβρίου 343 μ.Χ. Η καλοσύνη του εξαπλώθηκε και μετά το θάνατό του. Τόσο αγαπητός ήταν ώστε μέρος των οστών του, που ανέβλυζαν άγιο μύρο –γι' αυτό και «Μυροβλήτης»–, τα έκλεψαν κάποιοι ναυτικοί από τα Μύρα το 1087 και τα μετέφεραν στο Μπάρι της Ιταλίας, για να μην πέσουν στα χέρια των Τούρκων εισβολέων. Εκεί θεμελιώθηκε ο ναός της Βασιλικής του Αγ. Νικολάου, στον οποίο στεγάζονται τα οστά του. Το 1100 Βενετοί Σταυροφόροι αφαίρεσαν από τα Μύρα τα υπόλοιπα οστά, τα μετέφεραν στη Βενετία και τα τοποθέτησαν στο ναό του Σαν Νικολό ντι Λίντο, στο νησάκι Λίντο, που βρίσκεται στη λιμνοθάλασσα της Βενετίας.

Ο Άγιος Βασίλειος ο Μέγας, γεννήθηκε το 330 μ.Χ. στην Καισάρεια της Καπαδοκίας και είναι ένας από τους Τρεις Ιεράρχες και προστάτες των γραμμάτων. Πατέρας του ο Βασίλειος, καθηγητής ρητορικής και μητέρα του η Οσία Εμμέλεια. Απέκτησαν πολλά παιδιά, που διακρίθηκαν στην αγιοσύνη. Ανάμεσά τους ο Άγιος Βασίλειος ο Μέγας, ο Αγ. Γρηγόριος Νύσσης, ο Όσιος Ναυκράτιος, η Οσία Μακρίνα, ο Άγιος Πέτρος, Επίσκοπος Σεβαστείας.

Ο Βασίλειος αγαπούσε πολύ τα γράμματα και έτσι σπούδασε γεωμετρία, αστρονομία, φιλοσοφία, ιατρική, ρητορική και γραμματική. Προερχόταν από πλούσια οικογένεια και μετά τις σπουδές του, αφού δώρισε στους φτωχούς και στην Εκκλη-

σία την περιουσία του, ξεκίνησε ένα μεγάλο ταξίδι σε κέντρα ασκητισμού, στην Αίγυπτο, στην Παλαιστίνη, στη Συρία και στη Μεσοποταμία. Επιστρέφοντας στην Καισάρεια χειροτονήθηκε πρεσβύτερος και αργότερα ανέβηκε στην επισκοπική έδρα. Πρωτοστάτησε στις εκκλησιαστικές διαμάχες της εποχής, κυρίως όμως συμπαραστεκόταν στους φτωχούς και τους δούλους, έδωσε μάχες για την ελάφρυνση της φορολογίας, στήριξε τους εργάτες στα ορυχεία του Ταύρου, φρόντισε για τους ανήμπορους, χωρίς διάκριση για την καταγωγή, το φύλο ή τη φυλή τους, καθώς και για την επαγγελματική κατάρτιση των ανειδίκευτων. Έργο ζωής και σταθμός στην πορεία του θεωρείται η ίδρυση και λειτουργία ενός φιλανθρωπικού συστήματος, της «Βασιλειάδας», με δομές αλληλεγγύης, ορφανοτροφεία, νοσοκομεία, πτωχοκομεία, ξενώνες, για την περίθαλψη και φροντίδα των ασθενέστερων κοινωνικά ανθρώπων.

Καταπονημένος από τη δράση του και την ασκητική ζωή πεθαίνει 31 Δεκεμβρίου του 378. Ενταφιάζεται 1η Ιανουαρίου του 379. Ήταν 49 ετών. Στην κηδεία του έγινε λαϊκό προσκύνημα από ένα πλήθος ανομοιογενούς θρησκευτικής και εθνικής απόχρωσης. Γιατί όλοι αναγνώριζαν στο πρόσωπό του έναν μαχητή της κοινωνικής δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης.

Ποιος είναι όμως ο Άι-Βασίλης; Ο Άγιος Νικόλαος ή ο Άγιος Βασίλειος ο Μέγας;

Η ιστορία του Αγίου Νικολάου ταξίδεψε απ' την ανατολή στη δύση κι απ' το βορρά στο νότο. Και, όπως είναι φυσικό, οι ιστορίες που ταξιδεύουν δεν μένουν στάσιμες ούτε στο χώρο ούτε στο χρόνο. Αλλάζουν, δίνουν και παίρνουν, προσαρμόζονται, εξελίσσονται σύμφωνα με τις ανάγκες κάθε εποχής. Η ιστορία του Αγίου Νικολάου, αφού ταξίδεψε και ριζώσε σε ολόκληρη την Ευρώπη, επέζησε με το όνομα Σάντα Κλάους ή Σίντερ Κλάας και είναι αυτός που την ημέρα της γιορτής του, στις 6 Δεκεμβρίου, παριστάνεται με ιερατική στολή και επισκοπική ράβδο να μοιράζει δώρα στα παιδιά. Στην ορθόδοξη παράδοση έγινε ο προστάτης άγιος των παιδιών και των ναυτικών. Χρειάστηκαν αιώνες, για να μεταμορφωθεί η εικόνα του καλού επισκόπου στον Άι-Βασίλη με τα κόκκινα.

Με τα κόκκινα; Πώς συνέβη αυτό; Τόσο ο Άγιος Νικόλαος όσο και ο Άγιος Βασίλειος υπήρξαν μορφές ασκητικές, που ζούσαν βίο

λιτό. Πώς από μια μορφή λιπόσαρκη και αυστηρή προέκυψε ένας ευτραφής και ροδομάγουλος άγιος, χαμογελαστός, με άσπρα γένια και μαλλιά, ντυμένος στα κόκκινα;

Εδώ θα πρέπει να παραδεχθούμε ότι έκανε το θαύμα του το επιχειρηματικό δαιμόνιο. Ήταν το 1931 που ο διαφημιστής της Coca-Cola τού έδωσε τη σημερινή μορφή του, με τα χρώματα της εταιρείας, τα κόκκινα.

Άρσε πολύ αυτή η μεταμόρφωση, αγαπήθηκε. Κανείς πια δεν θα φανταζόταν αλλιώς τον Άι-Βασίλη. Ο οποίος, βέβαια, παρακολουθεί τα σημεία των καιρών. Για παράδειγμα, με το ξέσπασμα της πανδημίας, τι έκανε; Το έριξε στην τηλεργασία, όπως μαθαίνουμε από τις διαφημίσεις.

Στην Ελλάδα, πάλι, ο Άι-Βασίλης, που φοράει κόκκινα ρούχα και έχει λευκή γενειάδα, ταυτίζεται με τον Μέγα Βασίλειο («Άγιος Βασίλης έρχεται από την Καισάρια» λένε τα κάλαντα). Και αυτό κυρίως για λόγους εορτολογίας της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Στην ουσία όμως ο συμβολισμός αναφέρεται στον Άγιο Νικόλαο.

Άγιος Νικόλαος ή Άγιος Βασίλειος, λοιπόν;

Όποιον κι αν προτιμήσουμε, δεν γίνεται παρά να συμφωνήσουμε ότι η στάση ζωής και των δύο αγίων ήταν και είναι για όλους παρακαταθήκη και διαρκής υπενθύμιση της ανθρωπιστικής τους δράσης.

Το έθιμο της βασιλόπιτας

Κατά τη χριστιανική παράδοση, όταν ο Άγιος Βασίλειος ήταν επίσκοπος Καισάρειας, ο έπαρχος της Καπαδοκίας πήγε να εισπράξει φόρους με άγριες διαθέσεις. Οι κάτοικοι φοβήθηκαν και ζήτησαν την προστασία του επισκόπου τους. Αυτός τους είπε να συγκεντρώσουν ό,τι πολύτιμα αντικείμενα είχαν, για να τα προσφέρουν στον έπαρχο. Ο Άγιος, όμως, τον έπεισε να φύγει χωρίς να πάρει τίποτα. (Μην ξεχνάμε ότι ο Μ. Βασίλειος είχε σπουδάσει ρητορική!) Ήταν παραμονή Πρωτοχρονιάς. Επειδή η επιστροφή των αντικειμένων στους κατόχους τους ήταν πρακτικά αδύνατη, με συμβουλή του Αγίου ζυμώθηκαν πλακούντια (= μικρές πίτες) και εκεί τοποθετήθηκε από ένα πολύτιμο αντικείμενο. Έγινε η διανομή και, ως εκ θαύματος, έτυχε στον καθένα ό,τι είχε δώσει. Από τότε, λέει η παράδοση, ζυμώνουμε πίτες στη γιορτή του Αγίου Βασιλείου, με νομίσματα μέσα, που ονομάζουμε βασιλόπιτες από το όνομά του.

Νεότερη παραλλαγή αυτής της παράδοσης θέλει τον Άγιο να κερδίζει τον εισπράκτορα των φόρων σε χαρτοπαίγιο και στη συνέχεια να γίνεται η διανομή με μικρά ψωμιά ή με μια μεγάλη πίτα. Έτσι, ίσως, εξηγείται το έθιμο της χαρτοπαίξις στη διάρκεια της Πρωτοχρονιάς.

Ωστόσο, αν ανατρέξουμε στο βαθύτερο παρελθόν, θα διαπιστώσουμε ότι το έθιμο της βασιλόπιτας ανάγεται στα ρωμαϊκά «Σατουρνάλια». Ήταν γιορτή αφιερωμένη στο θεό Σατούρνους, που αντιστοιχεί στον ελληνικό θεό Κρόνο. Κατά τη διάρκεια της γιορτής, που διαρκούσε από τις 17 έως και τις 23 Δεκεμβρίου, με σημερινά δεδομένα, προσφέρονταν ως δώρα καρποί και πλακούντια μέσα σε χρυσά φύλλα. Επίσης αντάλλαζαν δώρα, γίνονταν γλέντια και χαρτοπαίξια. Έθιμα που διατηρήθηκαν και μεταβίβαστηκαν στον εορτασμό της Πρωτοχρονιάς, ώστε σύγχρονοι μελετητές να αποκαλούν τα Σατουρνάλια «τα Χριστούγεννα των αρχαίων».

Πληροφορίες από το *Συναξάρι των Αγίων και το διαδίκτυο*
Επιμέλεια Ε.Μ.